

Фондация за хуманитарни и социални
изследвания – София, 2023

ДОКЛАД

Руската пропаганда в българските медии онлайн

(01.01 – 31.12.2022 г.)

**AMERICA FOR
BULGARIA
FOUNDATION**

„Подкрепата за Фондация за хуманитарни и социални изследвания (ФХСИ) е осигурена от Фондация Америка за България. Изявленията и мненията, изразени тук, принадлежат единствено на Финансираната страна - ФХСИ и не отразяват непременно вижданията на Фондация Америка за България или нейните партньори.“

*Фондация за хуманитарни и социални изследвания – София
(ФХСИ)*

Доклад:

*Руската пропаганда в българските медии онлайн
(01.01 – 31.12.2022 г.)*

Екип:

**Милена Якимова
Вероника Димитрова
Боряна Димитрова
Любомир Дончев
Валентин Вълканов
Димитър Вацов**

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	3
МАШИНАТА ОТ САЙТОВЕ-ГЪБИ	10
НАРАТИВИ НА РУСКАТА ПРОПАГАНДА	16
„САЩ И НАТО КАТО СВЕТОВЕН ХЕГЕМОН-КУКЛОВОД“	19
„ЗАЛЕЗЪТ НА ЕВРОПА“	23
„БЪЛГАРСКИТЕ ПРОДАЖНИ ЕЛИТИ“	26
„РУСИЯ СЕ ВЪЗДИГА“	34
„ВРАГОВЕТЕ НА РУСИЯ“	34
УКРАЙНА И КРИМ	37
„НАРАСНАЛАТА ПОЛИТИЧЕСКА И ДУХОВНА МОЩ НА РУСИЯ“	47
„МОЩТА НА РУСКОТО ОРЪЖИЕ“	50
САНКЦИИТЕ	54
ПРОПАГАНДАТА В БЪЛГАРСКИЯ ФЕЙСБУК	59
ОБЩЕСТВЕНИ НАГЛАСИ СПРЯМО ВОЙНАТА НА РУСИЯ В УКРАЙНА И СПРЯМО ОСНОВНИ ПРОПАГАНДНИ ПОСЛАНИЯ, РЕГИСТРИРАНИ В МЕДИЙНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ	65

ВЪВЕДЕНИЕ

През последната година (2022 г.) руската пропаганда се разпространява мощно в българското онлайн пространство. Спрямо предходната 2021 г. тя се надига – при търсене по различни семантични гнезда - от 5 до 20 пъти. Наративите на пропагандата не са се изменили съществено още от началото на тяхното навлизане и тиражиране в онлайн медиите в България през 2013 г. В доклада показваме леките трансформации на пропагандния наратив спрямо предходните изследвания на Фондацията за социални и хуманитарни изследвания – София.

Руските пропагандни клишета в началото на годината навлизат буквално като директни преводи на съобщения в руските медии или като обръщения на официални говорители на Руската федерация. Още тук следва да споменем рязка промяна в разпространението на пропагандата, случила се през лятото на 2021 г.¹ – тогава руската пропаганда окончателно се слива с руската политика, доколкото дисеминатори на пропагандата стават официалните говорители на Руската федерация. Този подход води до разширяване на обхвата на пропагандата (тя навлиза в мейнстрийм медиите) и до увеличаване на броя пропагандни статии². Но също така в мащабите на общия пропаганден поток българските говорители и авторските материали се изгубват.

За разпространението на пропагандата допринасят и новите технологични решения. В началото на 2022 г. се формира мрежа от агрегатори, които усилват руската гледна точка върху събития от деня. Тя нараства най-силно в началото на годината (вж. графика 1). В края на годината руската пропаганда започва да използва нов технологичен способ за влияние върху социалните мрежи – мощна машина от сайтове-гъби, която усилва дисеминацията на съобщение с абсолютно идентично съдържание и като цяло без връзка с реалността до около 400 пъти.

---

1 За преломен момент взимаме статията на Путин «Об историческом единстве русских и украинцев» от 12 юли 2021 г., в която основните опорни точки със съответния им пропаганден речник вече са подпечатани от най-високо място и оттук-нататък стават официален език на руските държавни говорители. Виж:

<http://kremlin.ru/events/president/news/66181> [Accessed: 09.03.23].

2 Вж. предходните доклади за началото на годината: <https://hssfoundation.org/3970/> [Accessed: 09.03.23].

Графика 1. Руска пропаганда общо (брой публикации на ден, 01.01-31.12.2022 г.)

Графиката показва общата динамика на разпространението на руската пропаганда в България онлайн. Видими с просто око са две големи надигания – 1) около началото на войната; и 2) в края на ноември.

Годината започва с пропагандна активност от средно 39 публикации на ден, за да достигне гигантски пикове на 22 февруари, когато Путин обявява независимостта на ДНР и ЛНР (1785 публикации за деня), и на 24 февруари, когато руснаците нахлуват в Украйна (1262 публикации). През май пропагандната дисеминация „се нормализира“ на близо 400 публикации на ден, т.е. скочила е 10 пъти спрямо предвоенния период. Оттогава тя започва постепенно да спада като през септември активността достига средно 124 публикации на ден. И така, докато в края на ноември не се появява нов бум: от 21 ноември до края на годината SENSICA идентифицира 32 475 публикации, т.е. активността се вдига над 6 пъти спрямо предходния месец до 792 публикации средно на ден.

Това второ надигане е стратегически механично произведено – появили са се почти 400 анонимни сайтове-клонинги, които рециклират едни и същи пропагандни послания и които от 22 ноември SENSICA започва в ускорен темп да архивира. Предполагаемо тези сайтове са създадени от платформата Share4Pay, която кани потребители да споделят съдържание от готови сайтове в социалните мрежи срещу заплащане – самите сайтове рекламират платформата. Т.е. създадена е специална Машина за астротърфинг, която подлежи на отделен анализ. Рязкото пропагандно надигане от ноември 2022 г. нататък се дължи изключително на нея.

Тъй като включването на Машината от сайтове-гъби, както ги наричат програмистите, рязко променя онлайн средата в България, то и анализите на съдържанието и на източниците на пропагандата през 2022 г. е разделено на две: 1) Първо надигане непосредствено преди и след руската инвазия в Украйна; и 2) Второ надигане след включването на Машината.

Първо надигане непосредствено преди и след руската инвазия в Украйна

Не е възможно да се направи анализ на съдържанието на десетки хиляди статии. Затова тук е направен анализ на публикациите в пиковите дни (дните с най-висок брой публикации). Този метод прави възможно не само разпознаването на руските пропагандни опорни точки, които циркулират в медиите, но и позволява да се види на кои политически и социални събития реагира руската пропаганда.

Анализ на пиковите дни показва и нещо друго: **вълната от руска пропаганда след началото на войната, описана по-горе, е създадена предимно от машини.** В началото, стреснати от войната, част от про-руските популистки говорители – български политици и публични фигури – осъждат агресията и спират да разпръскват руски опорни точки за поне месец (въпреки че са го правили често и преди, както и след това). Така в края на февруари и през март само дузина „български“ говорители на Кремъл остават активни, дори свръхпродуктивни. Въпреки свръхпродуктивността си те не успяват да станат основен източник на пропагандно съдържание: в периода на изследването главният източник на пропагандата е директният превод от руски език.

Освен това, 65% от статиите, идентифицирани от SENSIKA, са препечатки на ботове и анонимни уебсайтове. Т.е. една първа и вече мощна машина за дисеминация на руско пропагандно съдържание – макар и много по-малка от Машината от сайтове-гъби, която SENSIKA ще хване през ноември 2022 г., - вече е създадена преди началото на войната.

Първо разпръскване на машината

7 февруари е един от предвоенните мини-пикове с точно 60 публикации. Доминиращата новина в него е фейк, според който полски наемници и националисти от „Десен сектор“ са пристигнали в Донбас, за да подготвят терористични актове. Освен че този фейк с източник РИА Новости е типичен за изпреварващата пропагандна легитимация на бъдещата война, чрез неговото проследяване се оголва и една от машините за пропагандна дисеминация. Тя работи така: българската Информационна агенция БЛИЦ публикува статията, а осем сателита (анонимни сайтове с еднакъв дизайн, регистрирани на два IP-адреса) в рамките на няколко часа я препубликуват, без промяна и без позоваване: резултатът са 9 отделни публикации с идентично съдържание. Три други сайта я препубликуват с леки редакции. Вероятно всички те я качват във Фейсбук, чрез което дисеминацията експоненциално нараства.

Артилерийската подготовка на войната (15.02 - 24.02.2022 г.)

Масираната пропагандна подготовка на войната трае точно десет дни. Бомбеният килим се надига на 15 февруари с внезапните 163 публикации за деня (при средно 39 дневно до-тогава):

Графика 2: Брой публикации на ден. 13.02 - 24.02.2022 г.

Наративната логика на артилерийската подготовка на войната е семпла и изцяло следва сюжетите на руските медии: „Украйна напада Донбас и подлага на геноцид руското население, затова то трябва да бъдат защитено!“ До самото начало на военните действия обаче руските медии и официални говорители отричат, че военни действия ще има.

Кои медии разпространяват руската пропаганда у нас при първото надигане?

SENSIKA за периода 01.01 – 31.05.2022 г. показва общо 36,156 публикации, съдържащи ключовите думи. Те са разпределени между 703 източника. Повече от половината публикации – 19,066 материала – са само от първите 25 източника:

Таблица 1: Брой публикации по медии. 01.01 – 31.05.2022 г.

Медия	Брой публикации
1. Novini247	5833
2. News Front	1348
3. pogled.info	1175
4. Blitz	806
5. Informiran.net	805
6. BG7.EU	669
7. World Today Bgvest	656
8. Iskamnovi	586
9. vchas.net	585
10. zanas.eu	579
11. Fakti.bg	521
12. News7.eu	505
13. Blog.bg	500
14. Pan.bg	497
15. BulBoX	464
16. Trud.bg	437
17. News.bg	399
18. Shafaqna	397
19. classa.bg	383
20. NIKISASA	369
21. Epicenter	358
22. Top-novini.eu	344
23. Dir.bg	314
24. Novini.bg	268
25. Vratsa Novini	268

Таблицата не прави разлика между медии, производители на реално медийно съдържание, и ретранслатори – агрегатори (ботове) и анонимни сайтове. Производители на съдържание са руската хибридна агенция News Front, която има българска редакция, както и проруските български медии Поглед-инфо, БЛИЦ, Труд, Класа и Епицентър, част от които падат надолу в класацията, изпреварени от рекордьора-агрегатор *Novini247* и от анонимните сателити на БЛИЦ, пет от които заемат престижните 6-10 място в класацията.

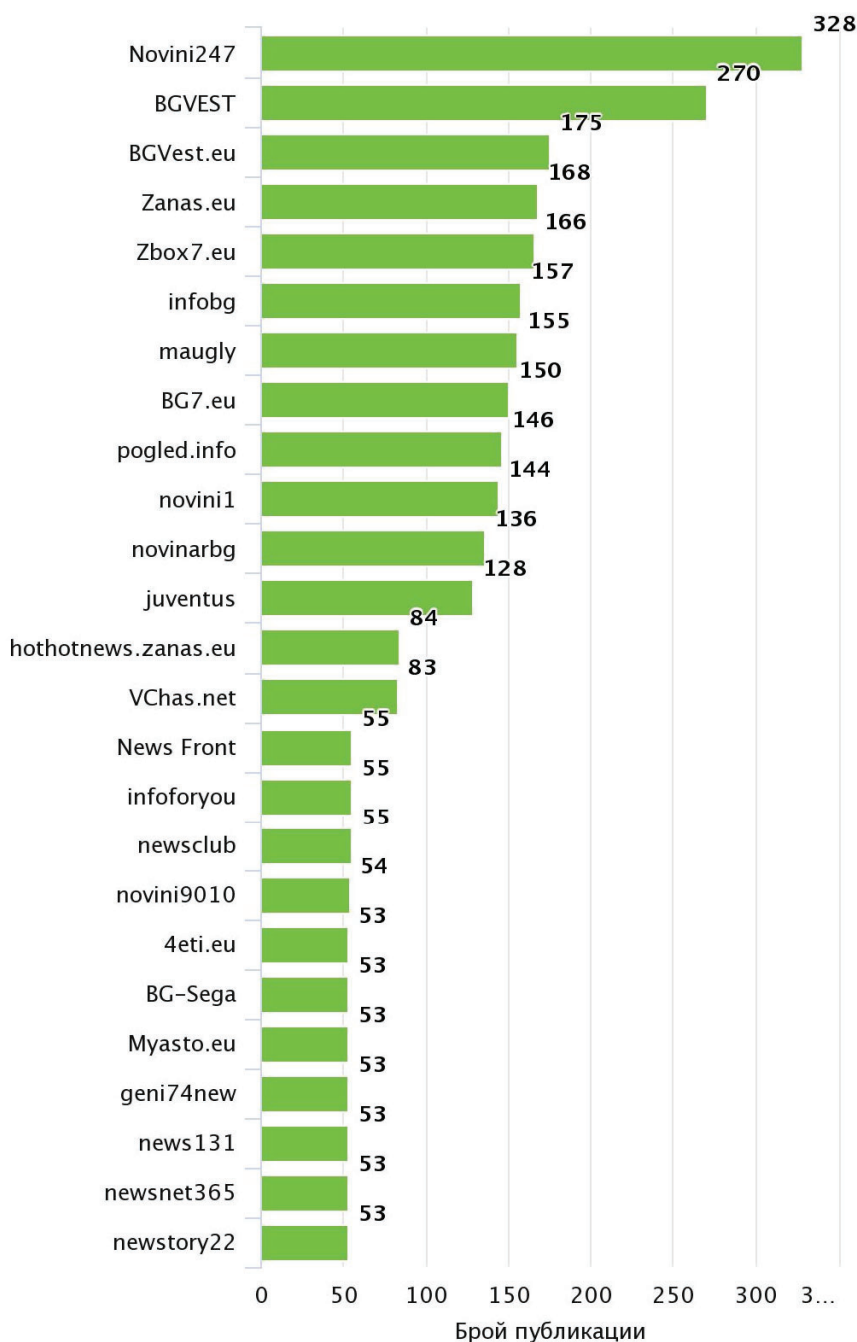
Анализът на таблицата показва нещо важно: над **2/3 от дисеминацията на руската пропаганда в българския интернет се дължи на механични разпръсквачки – ретранслатори на чуждо съдържание.** И това е дори преди включването на голямата Машина, за която ще говорим сега.

Кои медии разпространяват руската пропаганда у нас при второто ѝ надигане?

След 22 ноември 2022 г., когато SENSИКА започва да архивира сайтовете-клонинги от машината от сайтове-гъби, картината се променя:

Графика 3. Топ 25 медии по брой публикации за периода 22.11-31.12.2022 г.

Клонингите веднага изместват живите хора. Водач продължава да е агрегаторът *Novini247*, който не е част от машината. След това обаче Машината буквално наводнява онлайн прос-

транството – 22 от всичките 25 сайта са нейни клонинги. Изключение правят флагманът на проруската у нас пропаганда Поглед-инфо, който е изпаднал на 9-то място по брой публикации, и руската хибридна агенция *News Front* (българската редакция), която пък е слязла на 15 позиция.

А сега нека да погледнем към характеристиките на машината от сайтове-гъби.

МАШИНАТА ОТ САЙТОВЕ ГЪБИ

Преди да започнем с детайлния анализ по пикови дни, следва да отбележим, че в края на 2022 г. се наблюдават сериозни медийни пикове по всички от изследваните в семантични ядра. От края на месец ноември аналитичната система SENSIKA започва да засича голям брой еднотипни страници, които публикуват идентични статии. В сравнение с останалите страници, те притежават няколко общи характеристики: 1. в същността си те са изцяло анонимни, липсва възможност за връзка с авторите; 2. имат еднакъв домейн (zbox7.eu, bgvest.eu, dnes24.eu и др.); 3. имат идентичен графичен интерфейс.

Снимки на екран:

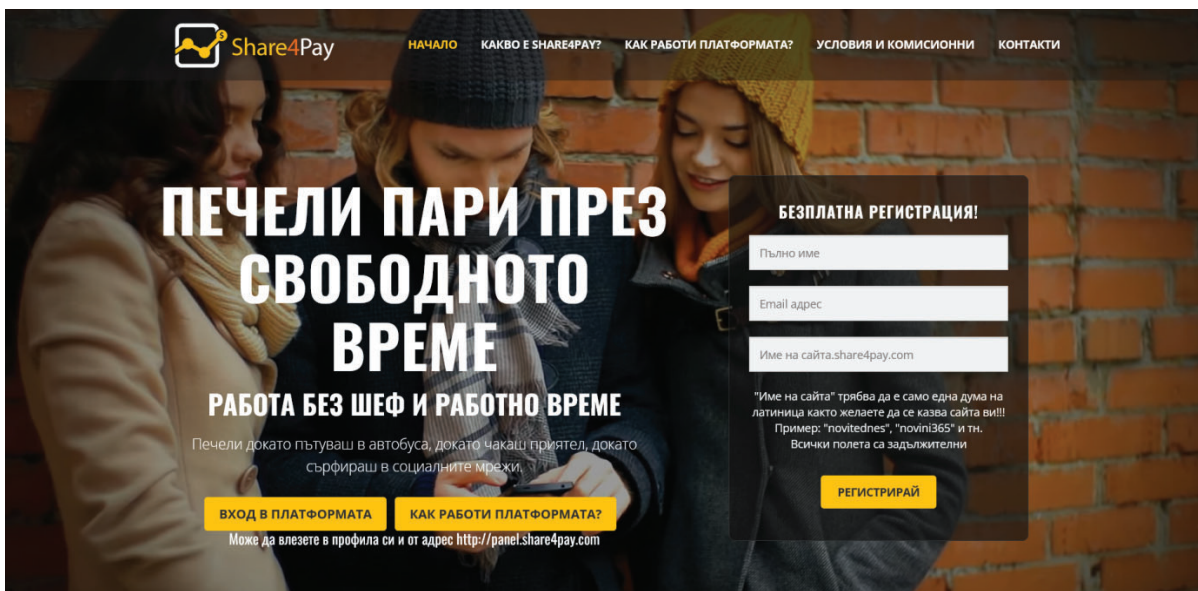
Отвъд тези три признака има и няколко отличаващи се белега, чрез които се различават взаимно – на първо място това са имената на поддомейните (**novini701.dnes24.eu**, **novinarbg.dnes24.eu**, **news1.dnes24.eu**); другият отличителен белег е подредбата на материалите, претендиращи да са „новини“ – тя е твърде незначителна, но налична. Тези страници са наричани гъби³ от програмисти и изследователи, поради тяхната многобройност и склонност към репликиране. У нас те „поникват“ в края на 2022г., като броят им надвишава 370.

Ето списък на засечените до момента домейни със съответния им засечен брой поддомейни (или субдомейни), наричани клонинги, на всеки един (Виж Приложение 1):

- zbox7.eu – 25 клонинга;
- bgvest.eu – 173 клонинга;
- bg7.eu – 65 клонинга;
- allbg.eu – 62 клонинга;
- други – общо 40 клонинга.

Вероятно машината от сайтове-гъби е обвързана с платформата Share4Pay, която самите сайтове систематично рекламират. От своя страна Share4Pay предлага възможност на всеки потребител да се сдобие с готова страница, вече запълнена с публикации, като неговата задача е да промотира публикациите и да популяризира платформата в социалните мрежи срещу заплащане.

Снимка на екран:

3 Подробна техническа информация предоставя Мартин Стаменов от SENSIKA в презентация, част от събитието на Ratio от 27.01.2023г. (<https://www.youtube.com/watch?v=iJnBoNZSJgo>). [Accessed: 10.02.23].

Съдържанието, което се тиражира и репликира в машината от сайтове-гъби, е разнообразно, но по темата за войната в Украйна е с много ясно изразен про-руски уклон. Материалите обикновено препращат към неназовани „експерти“, политици или „световните издания“ и са така структурирани, че да изглеждат обективистични. Т.е. машината от сайтове-гъби представя и непропагандно съдържание и вероятно тя си има бизнес модел – печели от реклама. Същевременно геополитиката като част от медийното съдържание е подчертано проруска: бизнес моделът се комбинира с пропаганден канал.

Каква е логиката на създаване на такива страници? Причините са поне две: в презентацията си пред Ratio Мартин Стаменов показва как такъв тип съдържание може да достигне до медии с национално покритие (например от мащаба на bTV). Машината създава облак от публикации по една и съща тема, който цели издигането си в алгоритмите на Facebook. Там новината има възможност да проникне благодарение на специфичен набор от характеристики на потребителя, които да „насочат“ точно тази, вече станала поради многобройното си публикуване, „новина“. Тя се появява в ежедневния фийд под формата на съдържание „Предложено за вас“ (Suggested for you) и така има възможност да се разпространи. Втората цел има още по-практически характер – да се провери какво интересува аудиторията на принципа на click-bait, или въдицата. В голям брой от тези статии може да се открият няколко характерни признака: гръмко заглавие, липса на автор и източник, обещание за видео, каквото няма. Целта тук е да се тества кои новини предизвикват най-много кликания, като социалната мрежа Facebook е идеална среда за тази кампания – там публикацията излиза с обложка (thumbnail), от която не може да се добие съществена информация за публикацията, а потребителят може да разчита само на заглавието и приложената картинка. Тук често дори информативната стойност липсва, тъй като голяма част от публикациите в тези страници са преведени с автоматичен превод, който все пак не успява да бъде прикрит и оставя значителни смислови разломи.

Все пак не може без да се проследят парите, чрез които се финансира машината, да се очертае ясен баланс между предложените хипотези: доколко тя е пазарно ориентирана и доколко е пропагандно насочена и как точно!

Публикациите, които попадат в нашите теми, могат да бъдат разделени на три основни типа:

- първият тип са публикации, насочени към хора, които не четат новини, а разчитат повече на заглавията и пасажите в текста, които са с удебелен шрифт. Това е т. нар. подход за създаване на впечатление (impression management). Този тип потребители трябва да бъдат убедени бързо и категорично в успехите на Русия на фронта и провалите на Украйна и „колективния Запад“;
- Вторият тип са т.нар. сутрешни сводки, които, зад претенция за обективност, трябва да изградят облик на Русия, който е поне равностоеен на Украйна и западните ѝ съюзници. Тук най-често машината се позовава на руски медии – конвенционални

и социални;

- Третият тип отново влиза в графа сутрешни сводки, но е насочен към друга група читатели – тези, които осъждат Русия, но все още има възможност да променят позицията си. Най-често това става чрез позовавания на Institute for the Study of War или различни украински служби. В общия продемократичен текст на публикацията обаче са вписани миниатюрни по обем и неакцентирани реторически проруски послания.

Количествено намесата на машината от сайтове-гъби в настоящия медиен анализ образува огромни скокове в пропагандната активност, като голям брой от тези скокове са изцяло изкуствени. Тези скокове най-често също така не са обвързани с конкретни събития – картината на войната се създава по току що описания типологичен начин, всеки път едно и също, без чувствителност към контекста. Нека онагледим това с няколко от ярки примера.

Първата регистрация на SENSIKA на такъв тип страници е на 22 ноември 2022 г., в който системата разпознава 768 публикации. Ето и публикациите, които споделя машината, и респективно – броят препечатвания:

- „ВИДЕО от войната: Батальон „Каскада“ унищожи украински бойци край Павловка“ – 184 препечатвания⁴;
- „Доклад на ISW гръмна с новина как Русия провежда етнически прочиствания сред татари и украинци“ – 180 препечатвания⁵;
- „ВИДЕО от войната: Руски военни щурмуват позиции на ВСУ с мощни експлозивни заряди“ – 174 препечатвания⁶;
- „Сутрешна сводка: ВСУ получиха високоточни ракети от Турция, Русия прехвърли С-400 и “Искандер“ в Беларус“ – 80 препечатвания⁷;
- „Нова страшна гавра с руски военнопленник в Украйна ВИДЕО 18“ – 38 препечатвания⁸.

Ако извадим споделянията на Машината (656) от броя публикации, които попадат в този ден (768), то получаваме 112 публикации, което означава, че не наблюдаваме ръст на пропагандната активност спрямо предишния период.

Друг огромен скок в публикациите наблюдаваме на **2 декември 2022 г.**, когато SENSIKA открива 2459 публикации от 481 източника. Материалите, които машината от сайтове-гъби разпръсква, изглеждат така:

4 <https://news.dnes24.eu/848881/> и др. [Accessed: 10.02.23].

5 <https://news1.dnes24.eu/848942/> и др. [Accessed: 10.02.23].

6 <https://bg-utro.eu/857872/> и др. [Accessed: 10.02.23].

7 <https://news.dnes24.eu/848926/> и др. [Accessed: 10.02.23].

8 <https://pro4eti.eu/587789/> и др. [Accessed: 10.02.23].

- [„ВИДЕО от войната: Бойци на ДНР унищожиха крепостта на ВСУ край Водяни“](#) – 423 препечатвания⁹;
- [„Путин разговаря с Шолц днес и разкри защо Киев отказва преговори“](#) – 381 препечатвания¹⁰;
- [„Доклад на ISW с последни новини ще стане ли Беларус част от агресията“](#) – 416 препечатвания¹¹;
- [„Руските военни удариха три пункта на дислокация на чужди наемници“](#) – 423 препечатвания¹²;
- [„В Донецк е ад, реактивна артилерия и „Град“ изпепелява сгради, Киев мъсти за руските ракетни удари ВИДЕО“](#) – 396 препечатвания¹³;
- [„Сутрешна сводка: „От Киев обясниха защо в 14.00 часа на 1 декември бе обявена въздушна тревога в цяла Украйна, около 10 000 войници са загубили ВСУ на тези 20 км. Фронт,“](#) – 331 препечатвания¹⁴.

Участието на машината от сайтове-гъби тук е впечатляващо – с общо 2370 препечатвания на споменатите статии, като разликата между тоталния брой публикации (2459) е 89! Въпреки че ефективността на такъв тип медийна спекулация по отношение на аудиторията не може да бъде оценена, то това е един от конкретните примери за това как се прави опит да се наводни медийната среда у нас.

Последният пример, който ще изложим тук, е от **10 декември 2022 г.** с 1558 публикации от 457 източника:

- [„ВИДЕО от войната: Танковете на ДНР потискат огневи точки на противника“](#) – 376 препечатки¹⁵;
- [„Чуждестранни наемници отказаха да воюват в Бахмут, но украинците ги прецакаха“](#) – 365 препечатки¹⁶;
- [„Сутрешна сводка: ВСУ опитаха за първи път да шурмуват Лисичанск, но започнаха отстъпление от Соледар“](#) – 30 препечатки¹⁷;
- [„ВИДЕО от войната: ВСУ правят опит да пробият към Соледар, но...“](#) – 367 препечатки¹⁸;

9 <https://novini701.dnes24.eu/853290/> и др. [Accessed: 10.02.23].

10 <https://novinarbg.dnes24.eu/853252/> и др. [Accessed: 10.02.23].

11 <https://bg-sega.dnes24.eu/853162/> и др. [Accessed: 10.02.23].

12 <https://novoto12.bgvest.eu/853204/> и др. [Accessed: 10.02.23].

13 <https://news1.dnes24.eu/853338/> и др. [Accessed: 10.02.23].

14 <https://news1.dnes24.eu/853120/> и др. [Accessed: 10.02.23].

15 <https://bg-utro.eu/865022/> и др. [Accessed: 10.02.23].

16 <https://livenewsbg.bgvest.eu/856369/> и др. [Accessed: 10.02.23].

17 <https://bg-utro.eu/865049/> и др. [Accessed: 10.02.23].

18 <https://infominuti.dnes24.eu/856201/> и др. [Accessed: 10.02.23].

- „ВИДЕО от войната: Снайперисти на ДНР поразяват“ – 375 препечатки¹⁹.

Както в предните два примера, така и тук има огромна разлика в броя публикации по темата с и без машината от сайтове-гъби – 1513 публикации се дължат на препечатване и след тяхното отсяване остават едва 45 публикации. Отново, тук същински ръст на пропагандни публикации няма.

Гореизложените примери са достатъчно показателни за опита за намеса в медийната среда през изкуствено генерирани механизми и ръстове на съдържанието, което създава абсолютно алтернативна реалност. Освен че тези опити стават видими предимно при аналитичен прочит със специализиран инструмент, те работят *под повърхността* на всекидневния медиен поток. Не можем да измерим тяхното реално влияние, но все пак може да кажем, че колкото по-видими стават този тип опити за манипулация, толкова по-ясно ще трябва да се говори за необходимостта от регулирането и изсветляването на медийната среда и социалните мрежи.

А сега нека да проследим детайлните анализи по всеки наратив.

---

¹⁹ <https://pro4eti.eu/594929> и др. [Accessed: 10.02.23].

НАРАТИВИТЕ НА РУСКАТА ПРОПАГАНДА

А сега нека да погледнем към основните наративи (клишета), прокаравани от руската пропагандна машинария. Отделните субнаративи, които я изграждат са следните:

1. **„САЩ и НАТО като световен хегемон“**. Все повече това клише се измества към общото название - **„колективен Запад“**, включващ различни агенти като САЩ, НАТО, Сорос, Европа, фон дер Лайен, които са олицетворение на този общ субект, който предприема действия „срещу Русия“. „Колективният Запад“ е описван като директен враг на Русия, „анти-Русия“. Така, макар войната да представлява инвазия в територията на Украйна от Русия, тя е описвана от пропагандата като война, водена от антагониста, хванат в общо клише – „колективен Запад“, „срещу Русия“. Действията на Русия са описани като отбрана, а отговорът ѝ естествено интегрира темата за **„надигането на Русия“** в този по-голям наратив.

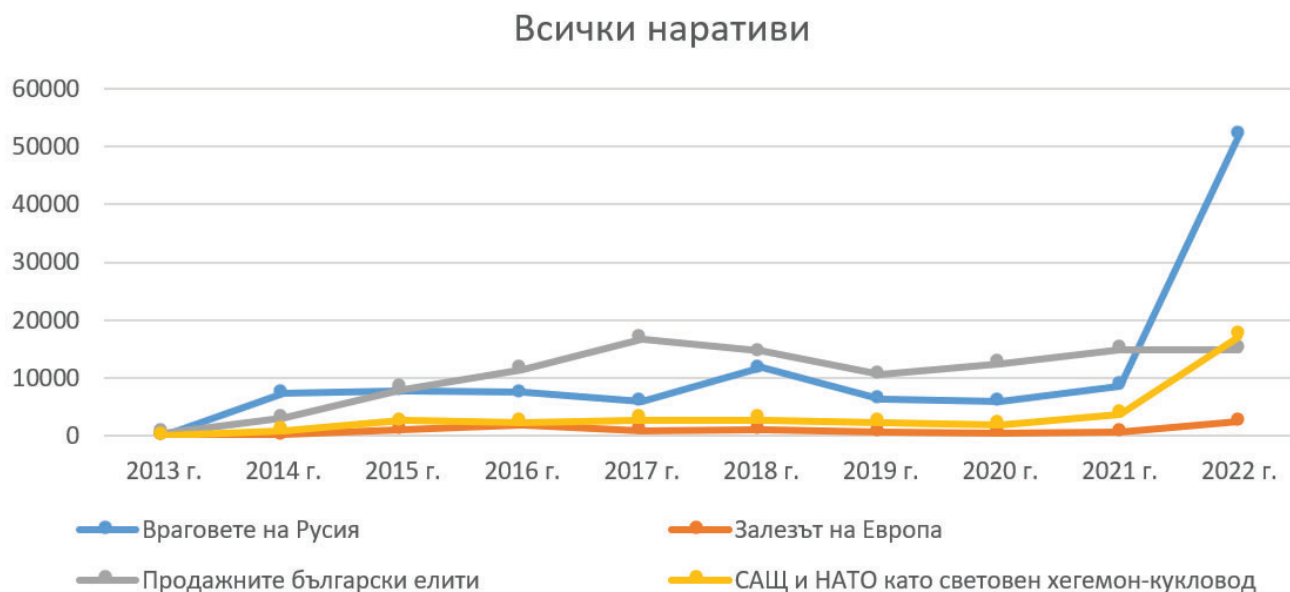
2. **„Залезът на Европа“** – в този наратив Европа е изобразявана като западаща, като марионетка на САЩ. От графиката изглежда този наратив е най-слабо разпространяван, въпреки това той нараства спрямо предходната 2021 г. Следва да бъде отбелязано, че той се е преместил и е подет от локалните фигури на пропагандата – тоест той се разпространява основно с местни адаптации, а те оперират с едно клише – желанието за заемане на суверенистки позиции спрямо Европа. Европа е изобразявана като налагаща дадени политики, които противоречат на националните интереси. Тоест по-общата цел е да се подрие единството и доверието в Европейския съюз (ЕС), което обслужва директно руския интерес. Кой са говорителите на тези позиции, ще видим по-нататък. Но тук има още нещо важно – Европа вече не е изобразявана като слаба, а тъкмо напротив – като силна, част от „колективния Запад“, от „Злодея-хегемон и кукловод“ (т.е. налице е трансфер към друг наратив). И тъкмо като силна, Европа налага волята си, тя „диктува“ и така потъпква волята на европейските народи. Тоест основната ос, около която се завърта евроскептицизмът е суверенизмът. Това е причината той да се води от локалния политически календар.

3. **Продажните български елити** – според пропагандните клишета това са всички агенти, които обслужват „чужди интереси“ – на политиките на Европа, на САЩ, на НАТО и пр. Въсъщност този наратив е обхванал и темата за Залеза на Европа през суверенистките тези и позиции. Той, първо, служи за омаскаряване на вътрешно-политическите противници, второ, е използван за широко тиражиране на клишето за българския национален интерес (като различен от общоевропейския). Този наратив все още слабо се свързва с войната в Украйна, макар че се наблюдават усилия в тази посока. Нека да дадем пример: посланието е да обърнем внимание на вътрешно-политическите проблеми – на цените и инфлацията, а не на посоката, в която ни „натиска“ Европа – да предоставяме помощи на Украйна и да „ядем насекоми“. Този наратив също така не е разпространяван от машината от сайтове-гъби.

4. **Русия се въздига** – тук образът на Русия е детайлно очертан. Русия е описвана като страна с нараснала политическа и духовна мощ, стегната в общо клише „руски свят“. Това клише впрочем отразява и легитимира желанието за разпространето на територията на Руската федерация и оправдава експанзията в Украйна, при което е организирано около империализма. **В този наратив спада и клишетото за „мощта на руското оръжие“ и руското превъзходство във военно отношение над Запада.** В това ядро е и клишетото, че Крим е руски и че Евромайданът е фашистки пуч, оркестриран от Запада, че Украйна е част от Русия и пр. Акцентът тук е върху определянето на Зеленски и демократично избраното правителство като „нацистко“. В този наратив спада и **опорката за санкциите срещу Русия**, които са описвани като по-вредни за страните и народите в Европейския съюз и продиктувани от интересите на Вашингтон. Санкциите също така са представени като неефективни – те не могат да навредят на могъществото на Русия.

От ключово значение за нарастването на последния наратив е машинното разпространение на пропагандата чрез анонимните сайтове-гъби.

Графика 4. Сравнение между наративите (брой публикации на година, 2013-2022 г.)

Таблица 2. Брой публикации по години, съдържащи ключовите думи на различните пропагандни (суб)наративи. Период: 01.01.2013 – 31.12.2022 г.

	Нарасналата политическа и духовна мощ на Русия	Враговете на Русия	Мощта на руското оръжие	Санкциите против Русия	Крим и Украйна	Залезът на Европа	Продажните български елити	САЩ и НАТО като световен хегемон-кукловод	Самоннови ключови думи
2013	44	54	22	2	56	109	494	69	-
2014	365	7,387	219	1,141	3,983	359	3,114	999	-
2015	2,448	7,814	929	2,666	5,814	1,141	8,094	2,683	-
2016	1,326	7,511	745	4,005	6,109	1,841	11,394	2,361	-
2017	1,943	6,049	1,076	4,217	3,983	887	16,703	2,778	-
2018	1,952	11,859	2,876	3,050	4,816	1,151	14,666	2,824	5,816
2019	1,481	6,424	3,382	1,976	3,782	700	10,649	2,333	5,599
2020	2,241	5,959	2,677	1,006	2,892	534	12,437	1,968	4,206
2021	1,532	8,579	3,511	1,223	4,675	636	15,000	3,731	6,616
2022	9,136	51,736	24,415	7,565	42,023	2,471	14,876	17,156	115,729

„САЩ И НАТО КАТО СВЕТОВЕН ХЕГЕМОН-КУКЛОВОД“ („КОЛЕКТИВНИЯТ ЗАПАД“)

Търсенето през SENSИКА по семантично гнездо „Колективният Запад“ за цялата 2022 г. (01.01– 31.12.2022 г.) дава 12134 резултата (т.е. публикации) от 131 онлайн източника на български език. Това е вторият по разпространение наратив и представлява опит за охарактеризиране на враговете на Русия, но е и основа за дефинирането на надигането на Русия и нейното релефно очертаване. „Колективният Запад“ е обща фигура на врага в руската пропаганда, като той включва различни субекти – САЩ, НАТО, а напоследък все повече Европа и Европейския съюз. „Колективният Запад“ според пропагандните клишета предприема действия срещу Русия, а действията на Русия в контекста на войната в Украйна са квалифицирани като отговор или отбрана. Семантичното гнездо е изградено на базата на пропагандните конструкции, идващи от руските медии, които обрисуват НАТО и САЩ именно като *нашественици* и *агресори*, стремящи се към световна доминация за сметка на по-малките и по-слаби държави. Те биват наричани *ястреби*, *кукловоди*, *войнолюбци* и др., но важно тук е да се отбележи, че в така зададените ключови думи Русия не присъства – някак по подразбиране тя се явява като естествен противник на САЩ и НАТО, като ролята ѝ на жертва е парадоксално примесена с величие.

Графика 5. „САЩ и НАТО като световен хегемон“ (брой публикации на ден, 01.01-31.12.2022 г.)

Войната в Украйна е основна тема в този наратив. Анализът на пикови дни може да разкрие както начина на разпространение на пропагандата, така и основните ѝ послания. Нека да разгледаме данните по пикови дни. След началото на войната се наблюдават два малки пика: 17 март 2022 г. (116 публикации) и 28 март 2022 г. (118 публикации), като след тях следва застой в медийното пространство. През лятото медийните споменавания по темата варират между 15 и 30 на ден. Едва на 19 септември 2022 г. се наблюдава увеличаване на публикациите със 129 споменавания. Този пик, дори и в границите на нормалното завишаване по темата, е незначителен пред последващите скокове: 30 ноември 2022 г. – 426 публикации; 1 декември 2022 г. – 483 публикации; 2 декември 2022 г. – 473 публикации; 28 декември 2022 г. – 203 публикации; и 30 декември 2022 г. – 609 публикации. С цел да акцентираме върху типологичната разлика между публикациите преди 30 ноември и тези след тази дата, ще разгледам пиковете в две групи.

Първият пик, от **17 март 2022 г. (116)**, е основан на изява на Елеонора Митрофанова, в която тя предупреждава България за негативните последици върху отношенията между двете държави, които биха настъпили при изпращане на български оръжия в Украйна²⁰. Изказването ѝ повтаря обичайните опорки: описанието на Русия като жертва – заплахата от НАТО и САЩ, дискриминационната политика на Киев и нацистите от батальона Азов като отправна точка на „отговора“, както и тезата, че даването на оръжие на Украйна ще удължи войната.

Следващите два пика основно се генерират по повод три новини (да припомним разликата – тук все още има някаква събитийност, с която пропагандата се съобразява). Списъкът на материалите по две от тези три новини съдържа и немалко публикации, които не могат да се нарекат собствено пропагандни, защото след началото на горещата фаза на войната ключовите изрази на пропагандните опорки влязоха стабилно в речника на официозните говорители, тоест по такива поводи се изказват, да речем, Путин, Лавров, Песков или пък някой от аватарите им на български терен, което налага на нашите медии да ги отразят.

Вторият пик на **28 март 2022 г. (118)** е причинен от публикации, свързани с прекратяването на издаването на Новая Газета в Русия²¹, което е наложено от Роскомнадзор и цели все по-категоричното овладяване на медийната среда в Руската федерация.

Пикът от **19 септември (129)** е породен от две основни новини, първата от които е ярката позиция на Алла Пугачова по повод войната, в която тя категорично осъжда политиката на Путин и дори призовава да бъде обявена за „чуждестранен агент“²². Влиятелната естрадна певица предизвиква световен отглас в медиите, като това се отличава и на наша почва. Втората новина отразява текст на Александър Дугин, в който Украйна се описва като арена на враговете на руския „народ“, на която Путин преследва велика цел, но тя, разбира се, не е

20 <https://nova.bg/news/view/2022/03/17/361465/митрофанова-предупреди-българските-власти-за-оръжията-за-украйна/> [Accessed: 10.02.23].

21 <https://darik.bg/spira-ruskiat-nezavisim-vestnik-novaa-gazeta->

22 <https://dariknews.bg/novini/sviat/alla-pugachova-osydi-konflikta-v-ukrajna-poiska-rusiia-da-ia-opredeli-kato-chuzhdestranen-agent-2324714> [Accessed: 10.02.23].

нападателна. Тук наблюдаваме и новото клише „колективният Запад“:

„Колективният Запад се бори за своето планетарно господство, докато ние се борим само за своето битие, за живота, за правото да бъдем това, което сме“. Гради се опозицията „господство срещу битие“, но тя въобще не се тиражира през машината от ботове.

Тъкмо тази машина качествено различава втората група пикове от първата: втората група се дължи на машината от сайтове-гъби за производство на еднотипно съдържание и копиране на статии. Понякога машинното увеличение е около 5 пъти, но най-често то варира между 8 и 10 пъти. Първият пик от групата – на **30 ноември 2022 г.** (426), е мотивиран от изказване на Лавров, в което той предупреждава за ескалиране на конфликта и обявява, че НАТО и САЩ водят координирана война срещу Русия в Украйна²³. В този ден машината от сайтове-гъби разпространява една новина 384 пъти. Според нея – но, да припомним, тя създава паралелна реалност – Путин въвежда нови закони за „политическо поведение“²⁴. Ако извадим машинно произведения брой статии, пикът изчезва: броят на публикациите се стопява на 42, или иначе казано, в този ден не би съществувало повишаване на публикациите по темата без изкуствения скок, причинен от сайтовете-гъби. Сходни машинно произведени пикове се наблюдават до края на 2022 г. Ще изброим основните от тях, макар че те не носят никаква съдържателна информация. Важно е обаче да следим кога нечие държавническо изказване снабдява тези материали с повод и кога те са абсолютно отвъдни на каквато и да е удостоверима реалност.

На **1 декември 2022 г.** са публикувани 483 статии – машината споделя новина за изказване на Лавров²⁵ от предишния ден 405 пъти, че НАТО е агресор и води война срещу Русия, като така отново създава изкуствен ръст на публикациите. Следва **2 декември 2022 г.** с 473 публикации, като в този ден няма значима новина по темата, но благодарение на сайтовете-гъби е наличен пик. Те споделят новина цели 425 пъти, която отново повтаря опорката, че НАТО и Украйна са провокатори²⁶. Последните два скока – **28 декември 2022 г.** (203) и **30 декември 2022 г.** (609) са отново причинени по изкуствен начин. На 28 декември сайтовете-гъби споделят новина за Христо Грозев²⁷, при което повишават публикациите по темата със 175 броя, което също прави пика от деня изкуствен. За финал на годината се отличава и най-завишеният по стойности ден – **30 декември 2022 г.** с 609 публикации. В този ден наблюдаваме две новини, споделени от сайтовете-гъби, което води до този ръст на публикациите. Първата е изказване на служител на руските служби, който напада Алла Пугачова и я обвинява в предателство²⁸. Тази новина е споделена 179 пъти. Втората новина се отнася до изказване на Сергей Лавров²⁹, което по нищо не се различава от предходно

23 <https://dariknews.bg/novini/sviat/lavrov-zapadyt-vodi-vojna-sreshtu-rusiia-v-ukrajna-i-riskuva-izostriane-na-naprezhenieto-2332415> [Accessed: 10.02.23].

24 <https://thenews365.zbox7.eu/852447/> [Accessed: 10.02.23].

25 <https://myasto.eu/852723/> [Accessed: 10.02.22].

26 <https://novobg365.zbox7.eu/853162/> [Accessed: 10.02.22].

27 <https://novini76.zbox7.eu/863071/> [Accessed: 10.02.22].

28 <https://novinitesc.zbox7.eu/863969/> [Accessed: 10.02.22].

29 <https://koleva12.zbox7.eu/863785/> [Accessed: 10.02.22].

цитираното, но тук източници и дати не присъстват. То е споделено цели 410 пъти! Така без тези конкретни две публикации става ясно, че в денят 30 декември 2022 г. има едва 20 същински публикации по ключовите пропагандни думи. Машината удавя общественото възприятие, но удавя и ярките гласове на пропагандата: множителят на една новина от машината често надхвърля 400.

С тези няколко скока от края на година може да се онагледят явният опит за манипулация на медийната среда по конкретни теми чрез машинно разпространение.

„ЗАЛЕЗЪТ НА ЕВРОПА“

Търсенето през SENSICA по семантично гнездо „Залезът на Европа“ за цялата 2022 г. (01.01– 31.12.2022 г.) дава 2328 резултата (т.е. публикации) от 720 онлайн източника на български език. Това е наративът, според който ЕС, скован от бюрокрация и превзет от „евроолигархията“, се проваля и дори се разпада. Както и всички останали пропагандни наративи, така и евроскептическият бележи исторически пик през годината на горещата война. И все пак този наратив остава най-слабо дисеминиран.

Предишният пик на евроскептицизма е бил през 2016 г. (1841 публикации). След референдума за Брекзит обаче и с нарастването на обществените нагласи про-ЕС в европейските страни разпространението на този наратив рязко спада до 636 публикации през 2021 г. Нещо повече, единният отговор на ЕС спрямо руската агресия през февруари 2022 г. пряко обезсилва геополитическите приказки за разединение и разпад на ЕС. Въпреки това през 2022 г. разпространението на този разказ в България скача близо четири пъти спрямо предходната година. Обясненията са две:

1) Сменил се е профилът на употребата му: той не влиза у нас през руските говорители и медии, а през локални (български, но не само) актьори, които се опитват да подриват доверието в ЕС. Нещо повече, част от този разказ е станала ирелевантна: Европа вече не може да бъде представяна като слаба и жалка, като изложена на разложение и разпад – обратно, Европа все по-често бива инсценирана като силна, макар и злонамерена: част от „колективния Запад“, от „Злодея-хегемон и кукловод“ (т.е. налице е трансфер към друг наратив). От евроскептическия разказ остават най-вече обвиненията в бюрокрация и диктат, в потъпкване на волята на европейските народи от страна на ЕС, но те се разиграват преди всичко на локално равнище.

2) Реалният ръст на евроскептицизма през 2022 г. се дължи най-вече на машинното му разпространение чрез машината от сайтове-гъби.

Ето и разпределението на публикациите през 2022 г.:

Графика б. „Залезът на Европа“ (брой публикации на ден, 01.01-31.12.2022 г.)

Както се вижда от графиката, през първите 10 месеца на годината речникът на евроскептицизма има спорадични малки избухвания с пикове от максимум 50-60 публикации на ден. От края на ноември до края на декември обаче пиковете са с по 300-400 публикации дневно. Обяснението е просто: включила се е вече машината от близо 500 роботизирани сайта-гъби, които рециклират пропагандните съобщения. Благодарение на тази машина почти 40% от всички публикации са концентрирани в последните 40 дни на годината.

Нека сега погледнем както съдържанието, така и начините на дисеминация в избрани пикови дни.

Първият отчетлив пик е на **4 април 2022 г.** Новината в този ден е, че след проведените на предния ден избори в Унгария и Сърбия печеливши са съответно Виктор Орбан и Александър Вучич. Идентифицирани са **60 публикации**, но пикът не се дължи на специална пропагандна кампания на български медии. Пропагандният език е използван от Виктор Орбан в реч, която различни медии цитират: „Премиерът обяви изборния триумф за реванш спрямо своите „многобройни противници“, като посочи „левицата у дома, международната левица навсякъде, **брюкселските бюрократи**, империята на Сорос с всичките ѝ пари, международните масмедии и накрая дори украинския президент“³⁰.

Следващ по-отчетлив пик регистрираме на **19 септември 2022 г. с 44 публикации**. Всички те са посветени на едно вътрешнополитическо събитие: пария „Възраждане“ прави пресконференция, на която обявяват, че правителството готви „таен план“ за популяризиране на еврото като показват проект за комуникационна стратегия. В комуникационната стратегия няма нищо тайно – по това време тя още е на ниво проект, а през ноември бива

30 <https://www.segabg.com/hot/category-foreign-country/voynata-ukrayna-donese-lesna-pobeda-samo-na-orban> [Accessed: 10.02.2023].

официално публикувана на сайта на МФ³¹. Въпреки това фейк новината за „тайния план“ бива завъртяна чрез цитиране на пресконференцията от публични медии като Епицентър, Труд и Агенция Фокус, но и от доста анонимни сайтове. Сред тях вече са и някои от сайтовете, които после ще влязат в състава на машината от сайтове-гъби³².

Всъщност следващият пик от **25 ноември 2022 г.** вече е изцяло продукт на машината от анонимни рециклиращи сайтове, вече хваната от SENSIKA – бумът от **187 публикации** е предизвикан от само една жълта публикация за „пророчеството“ на полски ясновидец. Всъщност 182 от тези публикации машинно препечатват една и съща статия под едно и също заглавие: „Полският Нострадамус предрече гибелта на Украйна, ЕС и страната си“. Само пет други източника – сред които и публично разпознаваемият таблоид *168 часа* – преразказват същата новина със свои думи.

Следващият пик също е машинно произведен: **9 декември 2022 г.** ни залива вече с **391 евроскептични публикации**. Става дума за активно мероприятие, осъществено със същата рециклираща машина от сайтове-ботове, което има конкретен прицел: създава и усилва усещанията за несправедливост и огорчение от ветото на Австрия и Холандия върху приемането на България в Шенген. За целта е използвано изказване на унгарския външен министър Петер Сиярто, което машинно е рециклирано 362 пъти (от общо 391) с идентично заглавие и текст: „Външният министър на Унгария с остра критика към ЕС“: „Къде са сега професионалните плямпачи, притеснените за единството на ЕС, евродепутатите, които искат да премахнат единодушното вземане на решения, къде са хленчещите журналисти от либералния мейнстрийм, къде са брюкселските бюрократи, министрите от либералните правителства?!?“, цитиран е Сиярто. Интересно е, че за насаждане на евроскептицизъм у нас много често се използват унгарски (а не руски) гласове.

Последният голям пик за 2022 г. е на **16 декември с 316 публикации**. Повод за пика е скандалът със заместник председателката на Европарламента Ева Кайли, освободена от поста си, поради съмнения в корупция и лобиране в полза на Катар. Този път машината от над 300 сайтове-гъби е впрегната да изтупа от прах имиджа на Красимир Каракачанов от ВМРО. От всичките 316 публикации сайтовете-клонинги препечатват 310 пъти идентично съдържание под идентично заглавие: „Каракачанов остро: Това ли е Европа, която има право да дава оценки на България“. Т.е. и този пик е изцяло роботизиран артефакт.

31 <https://www.minfin.bg/bg/1570> [Accessed: 10.02.23].

32 Например заглавието „Скандално разкритие: Костадинов показва тайния план на Промяната за въвеждане на еврото“ (със съответната идентична статия под него) е рециклирано от сайтовете:

<https://otbyala.zbox7.eu/822074/> (с дизайна на dnes24.eu, bgvest и пр.)

<https://hothotnews.allbg.eu/830732/> (вторият дизайн – бяло и червено)

<https://bg7.eu/830732/>

<https://worldnews.bgvest.eu/822074/>

„БЪЛГАРСКИТЕ ПРОДАЖНИ ЕЛИТИ“

Търсенето през SENSICA по семантично гнездо „Българските продажни елити“ за цялата 2022 г. (01.01– 31.12.2022 г.) дава 14680 публикации от 849 онлайн източника на български език. Семантичното гнездо не е силно използвано от пропагандата – пиковите не надхвърлят 200 статии на ден, а много често са сравнително ниски – по около 50-60. Самият наратив е съставен от няколко основни твърдения – българските елити са ръководени като „кукли на конци“ от Европейския съюз, САЩ и НАТО, те представляват интересите на „чужди“ държави, организации и индивиди (Европа, САЩ, Сорос). Устойчиво създаваният образ на България е като на колонизирана държава, буквално превърната в „грибище“, „деградирала“, „разбита“ от „джендър идеологията“, бедността и чуждите интереси³³. Така акцентът за суверенитета се оказва водещ – след като политиката е водена от чужди интереси, е от съществено значение да се обозначиш като субект, който изразява „българския национален интерес“ в противоположност на редица други субекти („кръгът Капитал“, „соросоидите“, „евроатлантиците“). Част от политическите актьори, които устойчиво възпроизвеждат този разказ, са, от една страна, от националистическия сектор – ВМРО, „Възраждане“ и др., а от друга, от българското ляво – БСП и Румен Радев.

В този наратив специално се акцентира на темата за гражданските протести – протестърите са изобразени като „соросоиди“, „умни и красиви“, „жълтопаветници“, „офисен планктон“, „чуждопоклонници“, „психодесни“, „грантаджии“, „джендъри“, „политически наемници“ и пр., а техните искания – изразяващи чужди интереси. Ясно е, че това семантично гнездо се води от българския политически календар – то периодично е обновявано, за да всеки легитимен протест изглежда като марионетен театър.

---

33 Вж. например: <https://novinarbg.com/politicheskata-klasa-u-nas-sharlatanite-na-nacjonalnata-sadba/> [Accessed: 10.02.23].

Графика 7. „Българските продажни елити“ (брой публикации на ден, 01.01-31.12.2022 г.)

А сега нека да разгледаме пиковете в пропагандната активност по този наратив. Някои от дневните нараствания на графиката няма да бъдат коментирани, тъй като те не обхващат изцяло пропагандно съдържание.

В началото на 2022 г. основните скокообразни нараствания на статиите са обвързани с позицията на България за Северна Македония. Войната в Украйна не е доминантна тема в този наратив.

В пиковете от януари 2022 г. (6 януари 2022 г. – 73 публикации, 10 януари 2022 г. – 81, 25 януари 2022 г. – 67, 27 януари 2022 г. – 74) основна тема е позицията на България към Северна Македония. Например на **6 януари 2022 г. (73 публикации)** отварянето на диалога с Република Северна Македония, иницирано от министър-председателя Кирил Петков, е интерпретирано от две позиции – от президента Румен Радев (47 публикации), от една страна, и от Каракачанов и Джамбазки (11 публикации), от друга. Макар Радев да е по-умерен, в изказването България е изобразена като жертва на политиките за „дебългаризация“ на Северна Македония и непризнаването на „хилядолетната българска история“³⁴. Около тази новина се прикача и друга – как кабинетът и в частност Кирил Петков си „свалил гащите пред Северна Македония“³⁵, цитираща изявления на Каракачанов и Джамбазки. Тоест посланието на тези публикации върви в посока на делегитимиране на официалната позиция на кабинета и на министър-председателя Кирил Петков, както и в посока на затвърждаване на националистически и суверенистки позиции. Следващо ядро от новини за 6 януари 2022 г. гравитира около разполагането на съюзнически войски в България –

34 https://pan.bg/view_article-49-549986-dyrzhavniyat-glava-privetstvam-namereniyata-za-aktivizirane-na-dialoga-s-repu.html [Accessed: 10.02.22].

35 <https://7dnibulgaria.bg/archives/16527> [Accessed: 10.02.22].

цитират се изявления на президента Румен Радев и на Стефан Янев, че това са слухове и че „според моментното състояние ще се изработи национална позиция“. Това изказване е двойствено, от една страна, се казва „България е в НАТО, България е НАТО“, от друга, отново се затвърждава суверенистката позиция³⁶.

По-маргинална новина в този поток е следната „Германското правителство назначи върховен вожд на джендърите“³⁷ (публикувана 2 пъти). Това е публикация, която целенасочено насажда негативно отношение към Германия и политиките за признаване. Тук от Германия се прави обобщение за Европа – „Дупе да ни е яко! Джендър фашизмът пробива в ЕС, ето какво ни готвят“. А България се изобразява като жертва на политиките на ЕС. Впрочем това портретиране като жертва, както казахме, е в основата на суверенистките позиции и евроскептицизма. Отбелязваме тази новина, защото в общия поток тази тема ще бъде многократно повдигана и използвана за локални цели.

Във втория пик за януари (**10 януари 2022 г. – 81 публикации**) отново темата за Северна Македония е основна. Позицията на кабинета и министър председателя Кирил Петков е атакувана от ВМРО, Джембазки³⁸ и Петър Колев³⁹ – България и премиерът са представени като марионетки на „западните сили“ и Европа, а българите в Северна Македония като жертва на дискриминативно отношение⁴⁰.

Третият пик за януари е на **25 януари 2022 г. – 67 статии**. Основна новина е спреният филм за насилието срещу българите в Македония по времето на Тито по БНТ⁴¹ и протестите на ВМРО в искане на оставка на министъра на културата Атанас Атанасов. В този поток са препубликувани и статии от предходния пик – 10 януари 2022 г., отново относно позициите за Северна Македония⁴². Тоест създава се нова техника – система за рециклиране на новини, която често подсилва дадена тема със стари публикации.

През този месец по това семантично гнездо темата за напрежението между Русия и Украйна е по-скоро маргинална. Тя е експлоатирана преди всичко през позиции в подкрепа на Русия и православието, както и от Боян Чуков⁴³ и Дарина Григорова⁴⁴. Тази тема се интерпретира преди всичко през позициите на НАТО, мястото на България в НАТО, както и изобразяването на Русия като жертва на „Запада“ и НАТО.

През февруари сюжетът за Северна Македония остава доминантен, но си заслужава да

36 https://pan.bg/view_article-64-549972-nyama-iskane-za-razpolagane-na-syjuznicheski-vojski-u-nas.html

37 https://blitz.bg/svyat/katastrofa-germanskoto-pravitelstvo-naznachi-vrkhoven-vozhd-na-dzhendrite_news861170.html [Accessed: 10.02.22].

38 <https://worldtoday.bgvest.eu/712322/> [Accessed: 10.02.22].

39 <https://worldtoday.bgvest.eu/wp-content/uploads/2022/01/screenshot712322.jpg> [Accessed: 10.02.22].

40 https://www.actualno.com/politics/petyr-kolev-ravenstvoto-na-grajdanite-pred-zakonite-ne-vaji-za-bylgarite-v-makedonija-news_1694395.html [Accessed: 10.02.22].

41 <https://novinarik.bg/%D0%B2%D0%BC%D1%80%D0%BE-%D1%81%D0%BF%D1%80%D1%8F%D1%85%D0%B0-%D1%84%D0%B8%D0%BB%D0%BC-%D0%B7%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B8%D0%B5-%D1%82%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D0%B4-%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3/> [Accessed: 10.02.22].

42 <https://novini247.com/android-icon-192x192.png?4> [Accessed: 10.02.22].

43 Геополитически анализатор и специалист по национална сигурност.

44 Преподавател в Исторически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

бъдат отбелязани няколко пика, които се фокусират върху други теми. На **02 февруари 2022 г.** (Петльовден) пет статии са насочени срещу „джендър идеологията“. В тези статии е коментирана изложба на Михаил Вучков с интерпретации на образи от картини на Владимир Димитров-Майстора с транссексуални. Чрез критиката на изложбата директно се посочва „виновникът“ за финансирането ѝ – министърът на културата Атанас Атанасов⁴⁵. Впрочем тази новина периодично е рециклирана в оригиналния си вид и по различни поводи с леки преработки и добавки – например на 8 февруари, на 16 февруари и т.н.

Две други теми се забелязват на 2 февруари – защитата на Пеевски и Гешев. На тази дата журналистката Доротея Дачкова е описана като обвързана в сложни мрежи около „Кръга Капитал“ и „жилото на Прокопиев“⁴⁶. Повдигната е и темата за „атентаторите“ срещу Гешев – „Атентаторите срещу прокуратурата – Прокопиев, Христо Иванов, Паунова и Митов със следваща фамозна атака срещу Иван Гешев“⁴⁷. Тези теми са само подготовка за каноната от **08 февруари 2022 г.**, когато от общо 78 публикации 54 са посветени на изчистването на името на депутата Делян Пеевски за банковия кредит на „Булгартабак“⁴⁸ и съответно очернянето на името на Кирил Петков, наречен в друга статия по повод опитите за „отстраняване“ на Гешев „поразяващата уста“⁴⁹. Същевременно продължава противопоставянето на Радев и Петков, съответно по оста – „защита на националните интереси“ и „подвластен на своите ментори“ – САЩ⁵⁰, на „олигархичния кръг „Капитал“ и Иво Прокопиев“ в интерпретацията на Валерия Велева⁵¹. Кирил Петков е наричан подигравателно „просто Киро“, „Кирчо“ и пр.

На **2 март 2022 г. (63 публикации)** водеща новина е позицията на ВМРО за националния празник⁵². В позицията на ВМРО се призовава да не се водят „чуждестранни битки“ в България. Около нея започва да се изковава и разказът, че няма нужда да се занимаваме с украинците, а е най-добре да отделим повече внимание на вътрешнополитическите проблеми, например бедността.

45 <https://plovdiv-online.com/news/culture/10-bona-za-dzhendar-gavra-s-majstora/> [Accessed: 10.02.22].

46 https://blitz.bg/analizi-i-komentari/semeynata-manifaktura-na-kruga-kapital-prodlzhava-da-lzhe-za-peeviski_news866201.html [Accessed: 10.02.22].

47 https://blitz.bg/obshtestvo/atentatorite-sreshchu-prokuraturata-prokopiev-khristo-ivanov-paunova-i-mitov-ss-sledvashcha-famozna-ataka-sreshchu-ivan-geshev_news866152.html [Accessed: 10.02.22].

48 <https://razkritia.com/razkritia/peeviski-otgovori-na-premiera-kiril-petkov-da-namali-spuskaneto-po-snezhnite-magistrali/40846> [Accessed: 10.02.22].

49 <https://pik.bg/%D0%B2-%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%82-%D0%B4%D0%B0-%D0%BE%D1%82%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B8-%D0%B3%D0%B5%D1%88%D0%B5%D0%B2-%D0%BA%D0%B8%D1%80%D0%B8%D0%BB-%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2-%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%8A%D0%B3%D0%B2%D0%B0-%D0%B1%D1%80%D1%8E%D0%BA%D1%81%D0%B5%D0%BB-news1084222.html> [Accessed: 10.02.22].

50 https://dnesplus.bg/izbrano/valeria-veleva-radev-sazdade-orazhieto-petkovvasilev-za-da-ubie-borisov-sega-se-samoubiva-s-nego_1066865 [Accessed: 10.02.22].

51 Главен редактор на Епицентър.

52 <https://starozagorskinovini.com/stznews/%D0%B2%D0%BC%D1%80%D0%BE-%D0%BD%D0%B5-%D1%81%D0%B5-%D0%B7%D0%B0%D0%B8%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%B9%D1%82%D0%B5-%D1%81-3-%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%82-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0/> [Accessed: 10.02.22].

Темата за Северна Македония остава водеща през месец март.

През април не се регистрират големи пикове. Все пак следва да бъде отбелязано, че темата за Северна Македония е подменена от тази за Украйна, като водещ интерпретатор е Костадин Костадинов, който се опитва да внуши, че българските политически елити по подобие на украинските са „марионетки“ на САЩ⁵³.

Отчетлив скок през месец май е регистриран на **4 май 2022 г. (102 публикации)**. Около половината от публикациите са посветени на решението за предоставяне на военно-техническа помощ на Украйна. Решението е посрещнато от пропагандите канали, чрез: първо, акцентирането върху отхвърлянето на предложението на Демократична България⁵⁴; второ, чрез фокусирането върху „облекчението“, че България ще предоставя само военно-техническа помощ, а не оръжие – „България няма да даде оръжие на Украйна“ (в този клъстер водеща е позицията на БСП и Корнелия Нинова, която „спасила България от война“⁵⁵); трето, призивът за протест и гражданско неподчинение от лидера на партия „Възраждане“⁵⁶.

На този ден 39 от публикациите засягат темата за Северна Македония. Цитира се изказване на президента Румен Радев:

„Използват се всевъзможни способности за лобирание и напън върху България посредством нашите съдружници и европейските институции за повдигане на ветото за старт на договарянията на Северна Македония за участие в Европейски Съюз...“⁵⁷

България е представена като подложена на натиск от Европейските институции, който противоречи на българския национален интерес. Впрочем тази опорка е непрекъснато повтаряна от националистическия сектор – ВМРО, „Възраждане“ и пр., например в друга дата с много публикации – 25 май 2022 г.

На **18 юни 2022 г.** за пръв път публикациите се покачват стремително – от общо 162 статии 132 от тях са за Северна Македония по повод внесеното от правителството на Кирил Петков предложение за вдигане на ветото и за начало на преговорния процес. Основна представена позиция е мнението на президента Румен Радев, че българският премиер „не

53 <https://epicenter.bg/article/Kostadinov--Amerikanskite-marionetki--upravlyavashti-Balgariya--saznatelno-provokirat-Rusiya/280927/2/0> [Accessed: 10.02.22].

54 <https://www.informiran.net/%D0%BD%D0%B5-%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%B0-%D1%81%D0%B0%D0%BC%D0%BE-%D1%81-%D0%BC%D1%80%D1%8A%D0%BD%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D1%81%D1%80%D0%B5%D1%89%D1%83-%D0%BC%D0%BE%D1%87%D0%B0-%D0%B8-%D0%B5%D0%B6/> [Accessed: 10.02.22].

55 http://botevgrad.news/2022/05/04/%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F-%D0%BD%D1%8F%D0%BC%D0%B0-%D0%B4%D0%B0-%D0%B8%D0%B7%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%89%D0%B0-%D0%BE%D1%80%D1%8A%D0%B6%D0%B8%D0%B5-%D0%B7%D0%B0-%D1%83%D0%BA%D1%80/?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=%25d0%25b1%25d1%258a%25d0%25bb%25d0%25b3%25d0%25b0%25d1%2580%25d0%25b8%25d1%258f-%25d0%25bd%25d1%258f%25d0%25bc%25d0%25b0-%25d0%25b4%25d0%25b0-%25d0%25b8%25d0%25b7%25d0%25bf%25d1%2580%25d0%25b0%25d1%2589%25d0%25b0-%25d0%25be%25d1%2580%25d1%258a%25d0%25b6%25d0%25b8%25d0%25b5-%25d0%25b7%25d0%25b0-%25d1%2583%25d0%25ba%25d1%2580 [Accessed: 10.02.22].

56 <https://news.bg/politics/kostadinov-obyavi-grazhdansko-nepodchinenie-prizova-da-ne-plashtame-danatsi.html> [Accessed: 10.02.22].

57 https://novini247.com/novini/izpolzvat-se-vsyakakvi-metodi-za-lobirane-i-natisk-varhu-balgariya_4407642.html [Accessed: 10.02.22].

е куриер“ на ЕС и Франция⁵⁸ и не трябва да внася „чуждо мнение“ без свое. Тази новина е публикувана 80 пъти. Друго добре отразено мнение е на Костадин Костадинов, който организира национален протест срещу „националните предатели“⁵⁹ (19 публикации). Костадинов оприличава предложението като разпалване на гражданска война и Майдана. Самото правителство е представено като провалило се в това да изготви „българска позиция“. В общия поток, макар и маргинални като покритие, се включват ключови говорители на пропагандата у нас – Явор Дачков⁶⁰ и Петър Волгин⁶¹.

Друго нарастване на новините е регистрирано на 22 юни 2022 г., когато от 98 публикации 74 са за Северна Македония. Към тях са прикачени и публикации за протестите в защита на падналия кабинет, като протестиращите са описани като „психодесни“ и „евронацисти“⁶².

На 24 юни 2022 г. от 88 публикации 74 са посветени на приемането на френското предложение за разрешаване на спора между България и Република Северна Македония. В пропагандните статии решението е обявено за „антибългарско“, „диктувано“ от САЩ и Европа⁶³. А гласуването е определено като гласуване по „външна заповед“.

На 05 юли 2022 г. е регистриран друг голям пик от 164 публикации. 76 от тях са за изгонването на 70-те руски дипломати от страната. Основна интерпретативна линия е дадена от Първанов с предвещанието за „тежки последици“⁶⁴. 60 от статиите са посветени отново на темата за Северна Македония. А друго малко ядро от публикации се прицелват в Петков и Василев, обявени за „политически наемници“⁶⁵, „соросоиди“ и управлявани от „кръга

58 <https://zarata.info/%D0%BA%D0%BE%D0%B9-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D0%B5%D1%80-%D0%BA%D0%BE%D0%B9-%D0%BA%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B5%D1%80-%D1%81%D0%B1%D0%BB%D1%8A%D1%81%D1%8A%D0%BA%D1%8A%D1%82-%D0%BC%D0%B5%D0%B6/> [Accessed: 10.02.22].

59 <http://skandalno.net/%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2-%D0%B2%D1%8A%D0%B2-%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D1%80-190469/> [Accessed: 10.02.22].

60 <https://www.burevestnik.bg/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D0%94%D0%B8%D0%B9%D1%87%D0%BA%D0%BE%D0%B2--%D0%A3%D0%BC%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%B8-%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%B3%D1%83%D0%B1%D1%8F%D1%82-%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D0%B7%D0%B0-%D0%B4%D0%B0-%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D1%82-%D0%B2-%D0%BD%D0%B5%D1%8F-%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B7%D0%B8%D1%80%D0%B8%D1%82-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8-%D0%B2-%D1%82%D1%8F%D1%85%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%BF%D0%B0/n13492> [Accessed: 10.02.22].

61 <https://thesofiatimes.com/skandal/37133/t/%D0%B5%D0%B7%D0%B8-%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%B0-%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%B2%D0%B0%D1%82-%D1%87%D1%83%D0%B6%D0%B4%D0%B8-%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D0%B8-%D0%B8-%D0%BD%D1%8F/> [Accessed: 10.02.22].

62 <https://www.informiran.net/%D1%81%D1%80%D0%B5%D1%89%D1%83-%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%86%D0%B8%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%80%D0%B0%D1%82-%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BD/> [Accessed: 10.02.22]. Вж. също: <https://fakti.bg/mnenia/689766-nie-bez-kostumite> [Accessed: 10.02.22].

63 <https://www.kaldata.com/forums/videos/view-8571-%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%8F%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%BE%D1%80%D0%B0-%D0%B8-%D0%BF%D1%80%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%82%D0%BE-%D0%BF%D0%BE-%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D1%81%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0-%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D1%8F/> [Accessed: 10.02.22].

64 https://www.actualno.com/politics/georgi-pyrvanov-povedeniето-na-kiril-petkov-syzdade-naj-mnogo-problemi-news_1778331.html [Accessed: 10.02.22].

65 <https://www.informiran.net/%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BD-%D0%B2%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B5%D0%B2-%D0%B1%D1%80%D0%B0%D1%82-%D0%BF%D0%BE-%D0%BB%D1%8A%D0%B6%D0%B8-%D0%B8-%D0%B0%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B8/> [Accessed: 10.02.22].

Капитал“.

На **12 юли 2022 г.** от **101 публикации** 68 са за организирани в Скопие протести от левицата и ВМРО-ДПМНЕ, като действията им са обявени за антибългарски.

На **25 август 2022 г.** е регистриран друг пик от **182 публикации**. Този пик обаче не е продиктуван от определена тема, а е напълно механичен – дължи се на регистрирането в системата SENSIKA на нов агрегатор – списание „Експерес“. 143 от статиите от този ден са на списанието⁶⁶. Те са преди всичко препечатки на стари материали. Дейността на списание Експрес започва в края на 2021 г. и се засилва след началото на войната със стандартни съобщения от руската пропаганда.

В условията на предизборна кампания на **31 август 2022 г.** статиите отново се покачват на **105**. Но този пик не е хомогенен – отново „безнародничеството“, „евроатлантизма“ и „глобализма“ са основна тема. Има и редица предизборни статии – за ГЕРБ и в защита на Гешев, както и срещу опитите за съдебна реформа (на ДБ и ПП)⁶⁷. Наблюдават се и публикации за ДПС, което се описва като опитващо се да осигури „енергийна и продоволствена сигурност“⁶⁸. Тоест пропагандният език се използва за предизборната кампания. Тази агитация разчита преди всичко на локални медии, свързани с отделни градове и региони.

В следващите месеци няма големи пикове. На **05 октомври 22 г.** са публикувани **112 статии**, като 66 от тях са посветени на пресконференцията на партия „Възраждане“, в която Костадинов „изгонва“ представители на утвърдени български медии. Той казва, че медиите са манипулирани „отвън“ и директно от Американското посолство⁶⁹.

На **27 октомври 22 г.** е регистриран друг по-малък пик от **81 публикации**. По-голямата част от тях са за Северна Македония, като клъстерите от информация са два. Първият, около протест на ВМРО по повод откриването на македонски клуб в Благоевград. Вторият, около позицията на партия „Възраждане“ за вдигането на ветото за Северна Македония.

На **1 ноември 2022 г.** са публикувани **101** пропагандни статии. Водещите теми са: 1. Северна Македония; 2. проектозаконът на партия „Възраждане“ за чуждестранните агенти; 3. интервю с писателя Димитър Недков, който твърди, че правителството на България се

66 <https://spisaniexpress.com/2022/05/26/%d0%b3%d0%b5%d0%b9-%d0%bd%d0%b0%d1%82%d0%bc-%d0%bd%d0%b8-%d0%bf%d0%b0%d0%b7%d0%b8/> [Accessed: 10.02.22].

67 <https://www.24plovdiv.bg/mnenia/article/12420086> [Accessed: 10.02.22].

68 <https://targovishtebg.com/%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F/40738-%D0%BC%D1%83%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%84%D0%B0-%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%B9%D1%8A-%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D0%BF%D1%81-%D1%89%D0%B5-%D0%B2%D1%8A%D1%80%D0%BD%D0%B5-%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B8%D0%BB%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%BB%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%82%D0%B0-%E2%80%93%D0%B7%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F-%D0%B8%D0%BC%D0%B0-%D0%BD%D1%83%D0%B6%D0%B4%D0%B0-%D0%BE%D1%82-%D0%BD%D0%B0%D1%81-%D0%B2-%D1%86%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82> [Accessed: 10.02.22].

69 <https://skafeto.com/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/balgarija/%D0%B2%D1%8A%D0%B7%D1%80%D0%B0%D0%B6%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2/188151/> [Accessed: 10.02.22].

управлява от чужди интереси.

На **30 ноември 2022 г.** е регистриран друг малък пик от **77 публикации**. Водеща тема е изказването на заместник-председателя на XLVIII народно събрание Йордан Цонев, в което той посочва, че „редица умни глави“, „анализатори“ пречат на съставянето на кабинет:

„Когато под диктата на телевизии, на кръга „Капитал“ и 20 говорящи глави първия ден формират общественото мнение кое не може. Още не бяха излезли резултатите и обясняваха как не може да се формира правителство.

Българският народ казва кой с кого може. И е казал, че всеки с всеки може, щом ни е пратил тук. Другото е въпрос за политики и профил. По тази причина нямаме кабинет. Готвим се за предсрочни избори, дори законодателство правим с оглед на избори, без да сме използвали конституционната възможност, за която ни е пратил суверенът“⁷⁰

Той обвинява партиите „Продължаваме промяната“ и „Демократична България“, че пречат за формирането на кабинет. Неговото мнение е публикувано и в следващи дни, например на 9 декември 2022 г.

Впрочем този пик е важен, за да се отбележи основна техника, която използва пропагандата по темата за „българските продажни елити“ – тя не произвежда голямо количество оригинално съдържание, тя преди всичко разпространява и усилва локални мнения на политици и анализатори, най-често споделени в ефир.

През декември по темата не регистрираме значими пикове. Още тук следва да отбележим, че явно локалната пропаганда не използва машината от сайтове-гъби, насочена преди всичко в прославата на Русия.

---

⁷⁰<https://zarodinata.com/%D0%B9%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%B0%D0%BD-%D1%86%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D0%B2-%D0%B2%D0%B8%D0%B5-%D0%BB%D0%B8-%D0%B4%D0%B5%D1%86%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8-%D0%B8/> [Accessed: 10.02.22].

„РУСИЯ СЕ ВЪЗДИГА“

Този наратив най-много се надига в пропагандния поток. Той се състои от няколко семантични гнезда: „Враговете на Русия“, „Нарасналата политическа и духовна мощ на Русия“, „Мощта на руското оръжие“ и „санкциите срещу Русия“. Общите му пропорции са внушителни – 172 620 публикации за 2022 г. В този наратив релефно се описва Русия внушава се, че е нараснала нейната политическа, културна и военна мощ, а враговете на Русия все повече включват Европа и ЕС, както и санкциите срещу Русия и войната в Украйна.

„ВРАГОВЕТЕ НА РУСИЯ“

Търсенето през SENSIKA по семантично гнездо „Враговете на Русия“ за цялата 2022 г. (01.01– 31.12.2022 г.) дава 37446 публикации от 1204 източника на български език. Това е наратив, който е силно използван в про-руската пропаганда. Както по отношение на някои от другите наративи в доклада, така и тук – в темата „Враговете на Русия“ доминиращ сюжет е войната в Украйна. След 24 февруари 2022 г. темата за „враговете на Русия“ търпи известна промяна, като се съсредоточава в опит за изместване на публичното внимание в посока на насочването му към външния враг на Руската федерация – САЩ. Нека отбележим, че семантичното гнездо на тази тема описва агресора като жертва с ключови думи и изрази като „анти-Русия“, „нападение срещу Русия“, „поход срещу Русия“ и т.н. Основното, което тези ударни фрази набиват, е не *кой* напада Русия, а това, че тя е нападната. Походът срещу Русия най-често бива поведен от НАТО, САЩ, а напоследък все по-често и Европа е обвинявана за това.

Графика 8. „Враговете на Русия“ (брой публикации на ден, 01.01-31.12.2022 г.)

Да видим най-напред пиковите отпреди намесата на машината от сайтове-гъби. Първите пикове в медийната среда се наблюдават с известно закъснение спрямо нахлуването в Украйна – първият е от 1 март 2022 г. (411 публикации), като бива следван от тези в дните 7 март 2022 г. (356 публикации) и 26 април 2022 г. (245 публикации). Главната тема от **1 март 2022 г. (411 публикации)** са първите признаци на съпротива срещу Руската федерация, които се изразяват в налагане на санкции от ЕС и САЩ. Министърът на финансите на Франция Бруно льо Мер зове за „... тотална икономическа война срещу Русия“⁷¹. В този наратив санкциите се приравняват с война. Това са първите дни от офанзивата на Русия, в които ЕС все още изгражда позициите си по отношение на войната в Украйна. От друга страна, като опит да покаже и затвърди позицията си на световна военна сила, Русия започва учения с ядрени подводници в Баренцово море⁷². Санкциите отново са приравнени на военна агресия, за да може да се оправдае демонстрацията на военна сила. Няколко дни по късно – на **7 март 2022 г. (356 публикации)** – се наблюдава следващ пик, предизвикан от обявяването на списък с неприятелски за Русия държави, между които е и България. Паралелно с тази новина излизат и три популярни публикации: първата е на Дугин, който твърди, че в момента се гради новият световен ред⁷³; втората е на Велислава Дърева, която в добрия дух на руската пропаганда опитва да измести централната тема, като преповтаря твърденията за прокси-война, водена от САЩ в Украйна⁷⁴; третата публикация е на Петър Волгин, който разобличава „евроатлантиците“ и „конюктурните русофоби“ в тяхната злоба към Русия, злоба, мотивирана от желание за бъдещо кадруване в структурите на НАТО и ЕС⁷⁵. Третият пик на **25 април 2022 г. (245 публикации)** е около изказване на Сергей Лавров, в което той твърди, че е възможно ескалиране на войната и прерастването ѝ в Трета световна. Изказването му е насочено към съюзниците и опасността, която те биха предизвикали, ако подкрепят Украйна⁷⁶. В един от стожерите на руската пропаганда у нас – сайтът pogled.info, излиза статия⁷⁷, която се опитва да стикова два от големите пропагандни наративи в едно. Спекулативната теория на автора защитава тезата, че Полша се превръща в русофобския център на Европа и заедно с неугасналите идеи за възраждане на Жеч Посполита, въвлича Прибалтийските републики в съюз, който в крайна сметка се оказва неблагоприятен за самите тях. Намесени са отново интересите на всички врагове на Русия като САЩ и ЕС и едновременно с това „агресията срещу Русия“ е приравнена на накърняване на интересите на самите държави.

През летните месеци се наблюдава спад на активността по темата до **21 септември 2022 г. (221 публикации)**, когато Путин обявява частична мобилизация. В изявлението си той мотивира неизбежната нужда от мобилизация, с която да защити „суверенитета, сигурността

71 <https://nova.bg/news/view/2022/03/01/359169/франция-ес-готви-тотална-икономическа-война-срещу-русия/> [Accessed: 10.02.22].

72 <https://dariknews.bg/novini/sviat/rusiia-zapochva-ucheniia-s-iadreni-podvodnici-i-raketi-2302182> [Accessed: 10.02.22].

73 <http://skandalno.net/александър-дугин-в-украйна-наблюдава-189239/> [Accessed: 10.02.22].

74 <http://skandalno.net/велислава-дърева-няма-битка-за-украйн-189224/> [Accessed: 10.02.22].

75 https://blitz.bg/stolitsa/volgin-vsichkoto-bezdarie-u-nas-sega-se-pishe-priyatel-na-ukrayna_news872467.html [Accessed: 10.02.22].

76 <https://www.dw.com/bg/лавров-говори-за-световна-война-германия-ще-изпраща-танкове/a-61593467> [Accessed: 10.02.22].

77 <https://pogled.info/svetoven/evropa/polsko-baltiiski-desant-v-kiiev-kak-varshava-izpolzva-ukrainskata-kriza.141602> [Accessed: 10.02.22].

и териториалната цялост на Русия“ и да спази моралните си задължения към „сънародниците“ в т. нар. ЛНР и ДНР⁷⁸.

Да преминем сега към пиковите след намесата на машината.

Същинската вълна от публикации се наблюдава в края на ноември и целия декември – 21 ноември 2022 г. – 565 публикации, 20 декември 2022 г. – 893, 22 декември 2022 г. – 866. Огромната количествена промяна, както вече стана дума, се дължи на вкарването в SENSИКА на сайтове-гъби, чиято цел е да копират механично и разпръскват пропагандни статии. Първият пик от този поток на **21 ноември 2022 г. (565)** е в деня, в който Демократична България е на консултации при Румен Радев за създаване на евентуално правителство. Пропагандните публикации рисуват срещата с букет от популистки изказвания на президента, с които се цели да се уязви про-атлантическата позиция на партията. Мрежата се изпълва с цитати, гарнирани с гръмки заглавия-анонси, поднесени като новини: „Екшън в президентството: Радев закопа Христо Иванов и Иво Мирчев с военни факти и въпрос: Вие путинофили ли сте?!“⁷⁹; „Радев изпъди ДБ като мръсни кучета навън: Аз съм учил в Щатите, вие – в СССР“⁸⁰.

Следващият пик на **20 декември 2022 г. (893 публикации)** отново е ефект на споделяне на идентично съдържание от машината от страници-гъби. Новината от деня е за среща между Путин и Лукашенко, но паралелно с нея присъства и статус от Фейсбук⁸¹ на Кеворк Кеворкян от 16 декември 2022 г., който е атака едновременно към Румен Радев, Кирил Петков и Асен Василев. Това нарастване е изцяло механично и изкуствено, тъй като се дължи на сайтове-гъби. В дните около 20 декември наблюдаваме огромна активност на машината, въпреки че в новинарския поток не се откриват събития с голям мащаб и важност. Два дни по късно – на **22 декември 2022 г. (866 публикации)** се появява новина свързана с Украйна: Володимир Зеленски е на посещение в САЩ и говори в Конгреса, но според ботовете не това е най-важната новина. Две са най-споделяните новини от сайтове-гъби в този ден: „Доклад на ISW разкри защо Путин говори за ядрено оръжие“⁸² и „Путин продължава да смята украинците за „братски народ“, но Шойгу поиска по-голяма армия и...“⁸³. Може да се твърди, че това е елементарен опит за отклоняване на вниманието, но същински любопитното в този ден е, че без тези две новини медиен пик няма да бъде наблюдаван. След премахване на тези две заглавия от резултатите, техният брой рязко спада – от 866 на 159! На **31 декември 2022 г.** се наблюдава подобен „изкуствен“ пик – изказване на руски военен експерт, който предрича успех за руската армия⁸⁴, като съответната „новина“ повишава ръста от 39 на **432** публикации.

78 <https://pogled.info/svetoven/russia/obrashteniето-na-vladimir-putin-na-21-septemvri-za-nachaloto-na-mobilizatsiyata-v-rusiya-i-referendumite-v-dnr-i-lnr.146606> [Accessed: 10.02.22].

79 <https://bestof7nus.zbox7.eu/848655/> [Accessed: 10.02.22].

80 <https://2newsbg.com/падев-изпъди-дб-като-мръсни-кучета-навън/> [Accessed: 10.02.22].

81 <https://www.facebook.com/photo?fbid=686984246124904&set=a.269878314502168> [Accessed: 10.02.22].

82 <https://novsviat.zbox7.eu/861069/> [Accessed: 10.02.22].

83 <https://novsviat.zbox7.eu/860891/> [Accessed: 10.02.22].

84 <https://novinitese.zbox7.eu/864419/> [Accessed: 10.02.22].

УКРАИНА И КРИМ

Търсенето през SENSIKA по семантично гнездо „Украйна и Крим“ за цялата 2022 г. (01.01–31.12.2022 г.) дава 95977 публикации от 1296 онлайн източника на български език. Анализът по пикови дни ще бъде разделен на две: пиковите дни, засечени преди и съответно след разширяването на архива на SENSIKA, при което разширяване бяха обхванати мрежите на т.нар. сайтове-гъби – стотици сайтове с еднакъв дизайн и идентично съдържание, служещи да проникват еднотипни послания във Facebook. Това води до промяна в интензитета – след обхващането на сайтовете-гъби броят пропагандни публикации в пиковите дни надхвърля тези от върховете до момента 22 февруари и 24 февруари 2022 г. – съответно деня на Путиновото признаване на „ДНР“ и „ЛНР“ за независими и деня на нахлуването на Русия в Украйна.

Графика 9. „Украйна и Крим“ (брой публикации на ден, 01.01-31.12.2022 г.)

Ще обърнем внимание и на пиковете от първия период, тъй като те съдържат някаква връзка с политическия календар и с конкретни военни действия, политически събития и изказвания. Пиковете от втория период са доста далеч от всяка конкретна събитийност и изглеждат като тестване на система за наводняване на социалните мрежи с идентично непроверимо съдържание, така че накъдето и да се обърне потребителят, да вижда все едно и също. Важната промяна е, че при тези сайтове всяка връзка с реалността е станала ирелевантна.

Нека да разгледаме данните по пикови дни.

Първият пик от **14 април 2022 г. (560 публикации)** е генериран от споделянето на новината, че българските моряци от кораба Царевна се прибират по Великден и разискването

чия е заслугата. В този поток се забелязва и реакцията на Светльо Витков срещу кабинета Петков.

Следващо по-значимо нарастване на новините е регистрирано на **21 септември 2022 г. (398 публикации)**. Подготовката започва още от предходния ден – в трескаво очакване на речта на Путин, която той отменя за следващата сутрин. Основното ядро от публикации тематизира мобилизацията и референдумите, речта на Путин и информацията, че най-търсеният израз в google е „как да напусна Русия. В този поток се появява и реакцията на МВнР по повод на мобилизацията. Речта на Путин е отразена по няколко начина: 1. със съчувствен тон и с посланието, че „Русия няма друг избор“, освен да отговори на „ядрения шантаж на Запада“⁸⁵; 2. с възхвала – тя е обявена за „мощна“⁸⁶. В този поток се забелязва използването на машинни преводи за създаване на съдържание. Интерпретацията на речта е зададена от Дугин и от локалните говорители – Боян Чуков⁸⁷ и Георги Марков. Дугин обяснява, че „няма вече СВО, това е война на колективния запад против Русия“, а „не война на Русия с Украйна“. Войната се разглежда като наложена и неизбежна. Въз основа на тази дефиниция призивът е да се помогне на Русия. Информационната пропагандна машина на Русия цели да осигури оправданията на войната. Едни от класическите въпроси, по които всяка пропаганда трябва да мисли: „Кои сме ние? Кой е нашият враг? Откъде идва този конфликт? Какви са причините? Какви са нашите традиции, идеали и ценности, за които сега проливаме кръв, търпим лишения, получаваме удари?“. При Дугин нишката, която пронизва отговорите на тези въпроси, върви с омразата – нас (руснаците) ни мразят, сякаш руснаците се борят за собствената си идентичност. Георги Марков от своя страна твърди, че санкциите са ударили Европа, а не Русия.

На този ден силно тиражирана е новината за реакцията на МВнР на обявената мобилизация. Цитира се постът на Министерството в Twitter, не се коментира, а после се обяснява какъв е поводът: обявената от руския президент мобилизация, референдумите за присъединяване към Руската федерация в „ДНР“ и „ЛНР“, както и на Херсон и Запорожие. Тази публикация работи със специфичен похват – създава се впечатлението, че ДНР и ЛНР са суверенни и признати държави (ДНР и ЛНР не са поставени в кавички, не е коментирано, че са обявени републики от Руската федерация). Съдържанието е препечатано и е абсолютно идентично в Пловдив 24, Враца новини, Новини 247 и др.

Сега ще преминем към втората фаза, след регистрираното от SENSICA задействане на

85 <https://trud.bg/%D0%BF%D1%83%D1%82%D0%B8%D0%BD-%D1%89%D0%B5-%D0%BE%D1%82%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BC-%D0%BD%D0%B0-%D1%8F%D0%B4%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F-%D1%88%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%B6-%D0%BD%D0%B0-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B0%D0%B4%D0%B0-%D0%BE%D0%B1%D0%B7%D0%BE%D1%80> [Accessed: 10.02.22].

86 <https://bgr.news-front.info/2022/09/21/vladimir-putin-s-moshhna-rech-posvetena-na-1160-godishninata-na-drzhavnostnikoga-nyamada-predadem-suvereniteta-si/>; вж. също: <https://epicenter.bg/article/Shte-obyavi-li-Putin-obshta-mobilizatsiya/293715/7/97> [Accessed: 10.02.22].

87 <http://skandalno.net/%D0%B1%D0%BE%D1%8F%D0%BD-%D1%87%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2-%D0%B2%D0%BE%D0%B9%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%B0-%D1%82%D0%BE%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B0-%D0%B5%D0%B2%D1%80%D0%BE-191236/>; вж. също: <https://epicenter.bg/article/Boyan-Chukov--Voynata-stava-totalna--Evropa-e-obrechena--no-ne-vsichki-evropeytsi-sa-go-osaznali/293775/11/0> [Accessed: 10.02.22].

машината от сайтове-гъби. Както се вижда от Графика 9, след **22 ноември 2022 г.** средно дневните публикации са около 1000, а в пикови дни – над 2000.

Първи значим пик с **1046 публикации** има на **22 ноември 2022 г.** Както ще покажем, той е генериран от пет публикации, всяка тиражирана стотици пъти по циклостилната мрежа от идентични сайтове. Една от тези публикации не е про-руска. Шестият компонент от този пик е старомоден: букет от публикации в агрегатора Novini24/7, 18 различни, но организирани около обща точка – Западът опитва, но не успява да „задуши“ Русия.

Нека да дадем един пример от машината от сайтове-гъби на този ден. Публикацията „Видео от войната: Руски военни щурмуват позиции на ВСУ с мощни експлозивни заряди“ се тиражира почти 200 пъти в идентичните сайтове. 190 единици от пика на тази дата се генерира от тази публикация, разпространена от мрежата сайтове-гъби. В нея се твърди, че неназовани „световни издания“, са „съобшили“ за някакви установки за разминиране, които обаче могат да предизвикат огромно огнено изстребление: „Въпреки че обсегът на действие на установките УР-77 и УР-83 е сравнително малък, последните имат изключително мощни експлозивни заряди, които позволяват не само да се разчистват установените минни полета, но и да се щурмуват укрепленията и позициите на украинската армия.“ Самото видео, за което се говори в заглавието, не може да се гледа, има само снимка. Освен, че сайтовете-гъби са с еднотипен дизайн, препубликуват едни и същи новини, в случая – в секция „Последно“ класират еднакви новини под еднаква подредба.

Графика 10. Разпределение на новината „Видео от войната: Руски военни щурмуват позиции на ВСУ с мощни експлозивни заряди“ от 22 ноември 2022 г. по различни източници.

Сред потока от идентични публикации има маломерни вклинявания с друг тип материали

(коментарни и гремящи запада): блогът на Красимир Говедаров, който застава в позата на критик на капитализма, и Скандално.нет. „Скандално“ излиза с публикация „Дълбоката държава в САЩ организира Касапницата в Украйна! Ето защо.“⁸⁸ Статията прокарва тезата за разширяването на НАТО и „постъпателната западна агресия към Русия“, но става ясно и коя е дълбоката държава: **„правителствените неолиберални елити, разузнавателните структури и военната върхушка“**. Дълбоката държава всъщност се оказва изпълнителната власт и военните.

Статията работи с характерен „историко-аналитичен“ подход. Тя връща читателя, първо, до 90-те години на ХХ век и разпада на СССР, второ, до Втората световна война, представена като война на Запада срещу Русия: **„Към онзи момент (90 год.) бяха изминали по-малко от 50 години от вероломното и крайно кърваво нападение на Нацистка Германия [да забележим главната буква Н – б.а.], подпомагана от множество западни наемници срещу Русия (СССР)**. Ужасът на Втората световна война струва на руския народ около 25 до 35 милиона жертви. В допълнение към невъобразимото море от кръв от тази война, руснаците добре помнят и многото други западни нашествия“. Авторът създава усещането, че Русия (СССР) винаги е жертва, Русия не напада, тя е нападната и задейства припомнянето на „миналото“. Но тук припомнянето на „миналото“ минава и по следваща нишка – СССР и разпадът му през 1989 г.: „обещанието“, че „НАТО няма да се придвижва на изток към руската граница“. Тази опорка на руската пропаганда обаче е разиграна през идеята, че без тази „гаранция“, може би, казва авторът, СССР нямаше да се разпадне, „руснаците щяха да се съпротивляват“. Регресът в историята тук като че ли служи за връщане към емоцията – съжалението за разпада на СССР. Следва да се отбележи, че статията е изтъкана от връзки в мрежата, които са абсолютно фалшиви – цитиране на Ню Йорк Таймс, линк към твърдението „През 2014 г. Съединените щати подпомогнаха, директно режисираха, държавен преврат срещу законно избраното правителство в Украйна“.

Друг клъстер от съобщения на 22 ноември 2022 г. е организиран около темата за военните престъпления на ВСУ. Тук намираме машинен превод в informiran.net на тема защо се мълчи за украинските военни престъпления срещу руските войници. Основният напън е да се каже, че картината на войната е западна пропаганда, на която са научени украинците, и че това е „брутална кампания за дискредитиране на мобилизацията“⁸⁹. Друг вариант на темата е разгърнат от rap.bg – коментиращ видео от 18 ноември 2022 г. за екзекуцията на затворници от украински бойци⁹⁰. Същата публикация е излязла преди това в Newsfront⁹¹. Това е характерна стратегия на руската пропаганда за подсилване на дадена тема.

88 <http://skandalno.net/%D0%B4%D1%8A%D0%BB%D0%B1%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%B4%D1%8A%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%B0-%D0%B2-%D1%81%D0%B0%D1%89-%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B7%D0%B8%D1%80%D0%B0-%D0%BA%D0%B0-191981/> [Accessed: 10.02.22].

89 <https://www.informiran.net/%D0%B7%D0%B0%D1%89%D0%BE-%D0%BC%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82-%D0%BC%D1%8A%D0%BB%D1%87%D0%B8-%D0%B7%D0%B0/> [Accessed: 10.02.22].

90 https://pan.bg/view_article-59-562265-v-moskva-narekoha-vyala-reakciyata-na-zapada-kym-ekzekuciyata-na-ruski-plennic.html [Accessed: 10.02.22].

91 <https://bgr.news-front.info/2022/11/22/zapadt-i-mlchanieto-na-agnetata-zashho-mezhdunarodnata-obshhnost-mlchi-za-zverstvata-na-vsushhu-ruski-vojnici/> [Accessed: 10.02.22].

Следващият пик е на **29 ноември 2022 г. (1609)** Тогава по същата схема на рециклиране „съобщенията“ са четири, рубрикирани в четири групи – 1. „Сутрешна сводка“; 2. „Видео от войната“ (без видео, материалите са с изключително кратки текстове тип етикети); 3. квазипозоваване на западна или украинска (най-често ВСУ) институция, медия или лице; 4. чуждестранните бойци за Украйна: като правило чуждестранните институции и бойци казват, че нещата не вървят добре за Украйна. Първата публикация, споделена 412 пъти, цитира неназованите „световни издания“ и е посветена на сводка на Генщаба на ВСУ, според която руските сили са в офанзива в Харковска област. Другото рециклирано по мрежата заглавие е „NYT: Украинските войски претърпяха тежки загуби в сраженията край Бахмут“. Публикацията е разпространена 424 пъти, качвана е между 13 и 17 ч., а разпространителите са вече добре познатите сайтове-гъби (вж. Графика 11).

Графика 11. Разпределение на новината „NYT: Украинските войски претърпяха тежки загуби в сраженията край Бахмут“ от 29 ноември 2022 г. по различни източници.

Третата публикация под индиго е „Наемник в редиците на ВСУ разказа за заплатите от хиляди долари и за тежките загуби в легиона“. Рециклирана е 419 пъти за много кратко време, хронограмата ѝ е идентична с тази на останалите.

Графика 12. Хронограма на новината „Наемник в редиците на ВСУ разказа за запла-тите от хиляди долари и за тежките загуби в легиона“ от 29 ноември 2022 г.

Четвъртата, най-ранната за деня, е „Сутрешна сводка: Медведев яростно се нахвърли на Подоляк заради Крим, но получи брутален отговор“, превъртяна 393 пъти.

Трябва да отбележим, че материалите са структурирани така, че да изглеждат обективистични, затова и от време на време отпускат повече шанс на Украйна. Вероятно тази машина от сайтове-гъби, произвеждаща мощни пикове на пропагандата, на този етап все още тества в съчетанието си със share4ray какво се харесва с българските социални мрежи.

Друга рециклирана новина е вътрешнополитическа – реферира се социологическо изследване под злорадото заглавие „В България евроатлантическите ценности катастрофираха. Чудесна новина! Победихме ги! Официално и безспорно. Евроатлантиците в България вече са малцинство“. Материалът циркулира в друга по-маломерна мрежа – blog.bg (подписан от Й. Халачев), Sofia times⁹², вестник Зора и в. Утро. Материалът повтаря опорките за „продажните български елити“ – те са изобразени като опитващи се да „вкарат“ България в конфликта. Руското посолство и ПП „Възраждане“ са редоположени като „национално отговорни организации“. Този труд е тиражиран 4 пъти и излиза илюстриран с една и съща снимка – целувката на Паси и Плевнелиев. На следващия ден, абсолютния пиков 30 ноември 2022 г., материалът е публикуван и в Новините днес и Будна ера, вече без снимката.

⁹²<https://thesofiatimes.com/bulgaria/42589/%D0%B2-%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F-%D0%B5%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%B0%D1%82%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%BE/> [Accessed: 10.02.22].

На **29 ноември 2022 г.** „Скандално“⁹³ се включва със статия за украинските „военни престъпления и престъпления срещу човечеството“, които те преди били криели, но сега променили информационната си стратегия и ги показвали, за да предотвратят мобилизацията, да уплашат руснаците и те да се откажат. Но постигнали тъкмо обратното – да ги убедят, че „Русия наистина се бори срещу абсолютното зло“. Според статията целта на украинците е конфликтът да достигне до „точка на незавръщане“ и двата народа да се намразят за векове. В съдържателен план обаче това послание за „руснаците-мъченици“ – изтезават ги, режат ги на парчета и пращат гадни видеа на жените им, наричат ги сепаратисти и ги съдят за държавна измяна – по-скоро остава маргинално. Напротив, със самодоволство по-често се пише обратното – как руските войници смазват украинските, как наистина са нанесени колосални щети на Украйна; водещата линия е за руската военна победа.

Абсолютният пик за 2022 г. е от **30 ноември 2022 г.: 2104 публикации**. В съдържателен план новината, свързана с политическия календар, цитира руския външен министър Лавров, който на среща „с участници в научно-образователна програма Диалог за бъдещето“ повтаря тиражираната през септември теза на Дугин, че това не е вече „специална военна операция“, а война, която „Западът води срещу Русия“: „Украйна, която буквално е принудена да продължи войната, която Западът води срещу Руската федерация“. Пропагандната техника тук е да се говори от руската гледна точка, сякаш това е обективен журналистически материал.

Малката мрежа от сайтове също е активирана на 30 ноември 2022 г. и 5 пъти публикува съобщението „Белгия праща безпилотни подводници на натовските войски в Украйна, 100 белгийци ще обучават нацистите в Киев“. Този път освен вестниците Зора, Утро и SofiaTimes се включват Български вестник⁹⁴ и списание Зора.

Този ден активни по семантичното гнездо са и сайтовете, зад които стои човешка дейност – newsfront и roglend.info. Поглед инфо напълно затвърждава линията, поддържана от сайтовете-гъби – за военния напредък на Русия и за това, че дори като губи, тя побеждава (отстъплението при Херсон е всъщност настъпление). Има доволни описания как биват физически размазвани и разчленявани украински войници.

Другият повод на Поглед инфо е решението на Европейския парламент (ЕП) да признае Русия за държава спонсор на тероризма. Така членовете на ЕП са обрисувани като „скупачещи в „пенсия““ европейски политици, които се занимават със своето „хоби“: „приемането на антируски документи“. ЕП, сиреч, е създаден като антирусия и затова и съществува, друга работа си няма.

93 <http://skandalno.net/%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%B7%D0%B0-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B8%D1%8F-%D1%81%D0%B0-%D0%B4%D0%B8%D0%B7%D1%8A%D0%BC-%D0%B8-%D0%BA%D0%B0%D0%BA-192078/> [Accessed: 10.02.22].

94 <https://bulgariannewspaper.com/war/17584/%D0%B1%D0%B5%D0%BB%D0%B3%D0%B8%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%89%D0%B0-%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%B8-%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B8-%D0%BD/> [Accessed: 10.02.22].

Мрежата от сайтове-гъби на 30 ноември 2022 г. публикува четири новини с по около 400 копия. Ако премахнем тяхното влияние – за деня остава пик от 472 публикации. Първата новина от мрежата на сайтовете-гъби с 363 препоствания, качени почти всичките в 18 ч., е „Кои са американците от ЧВК Моцарт и какво правят в Украйна“. В публикацията отново има квазипозоваване („пишат чуждите медии“), поддържа се наративната линия за настъплението на руските войски и за военните загуби на Украйна и за попълването им от натовски военни под прикритие. Втора подобна новина „Видео от войната: Снайперист на ДНР ликвидира украински войници“ има 430 идентични копия – отново в нея няма видео. Хронограмата на появата на това съобщение по часове е идентична с всички останали в тази мрежа – с ясен пик в един час.

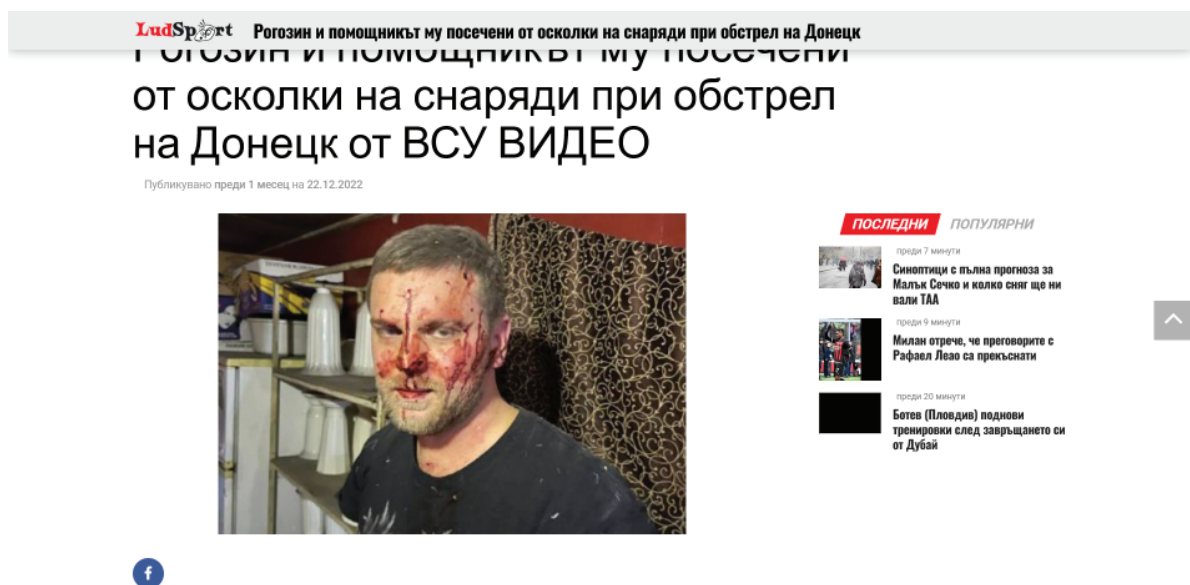
Графика 13. Хронограма на новината „Видео от войната: Снайперист на ДНР ликвидира украински войници“ от 30 ноември 2022 г.

Третата новина от мрежата от сайтове-гъби е копирана 419 пъти и е публикувана сутринта: „Сутрешна сводка: ВСУ с последни данни какво се случва на Кинбурнската коса, гореща новина от ДНР за превземането на Угледар“. Четвъртата е качена 420 пъти през нощта: „Полско издание със скандални твърдения за украинските военни“. Публикацията твърди, че украинските военни вместо да се обучават на тренировъчните полигони в чужбина, се утешават с алкохол, наркотици и посещение на публичен дом. По-късно през деня „Класа“ препубликува материала без намек, че е масова анонимна продукция. Споменаваме я, защото тази медия не е от машина, но не за първи път препубликува от машината.

Последната дата със скокообразно нарастване на пропагандата, която ще разгледаме, е **2 декември 2022 г. (2043 публикации)**. На тази дата машинните съобщения от сайтовете-гъби по семантичното гнездо са пет. Една от тях се отличава по това, че е препечатана и от медии с редакционни екипи. Структурата по рубрики: сутрешна сводка, видео, чужди

наемници/бойци и чуждестранни източници е изцяло спазена. Нека да погледнем първата: „В Донецк е ад, реактивна артилерия и „Град“ изпепелява сгради, Киев мъсти...“, препубликувана 395 пъти. В новината „Донецк“ е хиперлинк, в който би следвало да препраща към видеото. Видеото отваря снимка, която е публикувана с 20 дни по-късно. Тук става дума за пълен симулакрум на „свързани“ „събития“. Това показва, че е много вероятно сайтовете да са автоматично захранвани със съобщения за бъдещето – може да предположим, че „новините“, несвързани с реални събития, се появяват в един час, поради настройването им с дни предварително.

Другите съобщения, публикувани в мрежата от сайтове-гъби са. Първото: „Видео от войната: Бойци на ДНР унищожиха крепостта на ВСЩ край Водяни“ (423 копия). Второто е особен случай: „Путин разговаря с Шолц днес и разкри защо Киев отказва преговори“ (386 пъти). Особеното на този случай е, че има конкретно събитие от политическия календар, за което се закача. Новината е препубликувана под различаващи се заглавия и от медии с редакционни екипи – най-напред агенция Фокус, после Труд (и двете се позовават на съобщения, идващи от Кремъл), а после и от Стандарт (тук стоят позоваванията от индиговата статия – на Ройтерс и на БЛИЦ). Третото съобщение е: „Руските военни удариха три пункта на дислокация на чужди наемници“ (424 пъти). Четвъртото от сутринта: „Сутрешна сводка: от Киев обясниха защо в 14.00 часа на 1 декември бе обявена въздушна тревога в цяла Украйна, около 10 000 войници са загубили ВСУ на тези 20 км. фронт“ (331 пъти).

Пропагандната активност на останалите сайтове като NewsFront, Класа, 24 май и пр. се изгубва в общия поток от машинни съобщения.

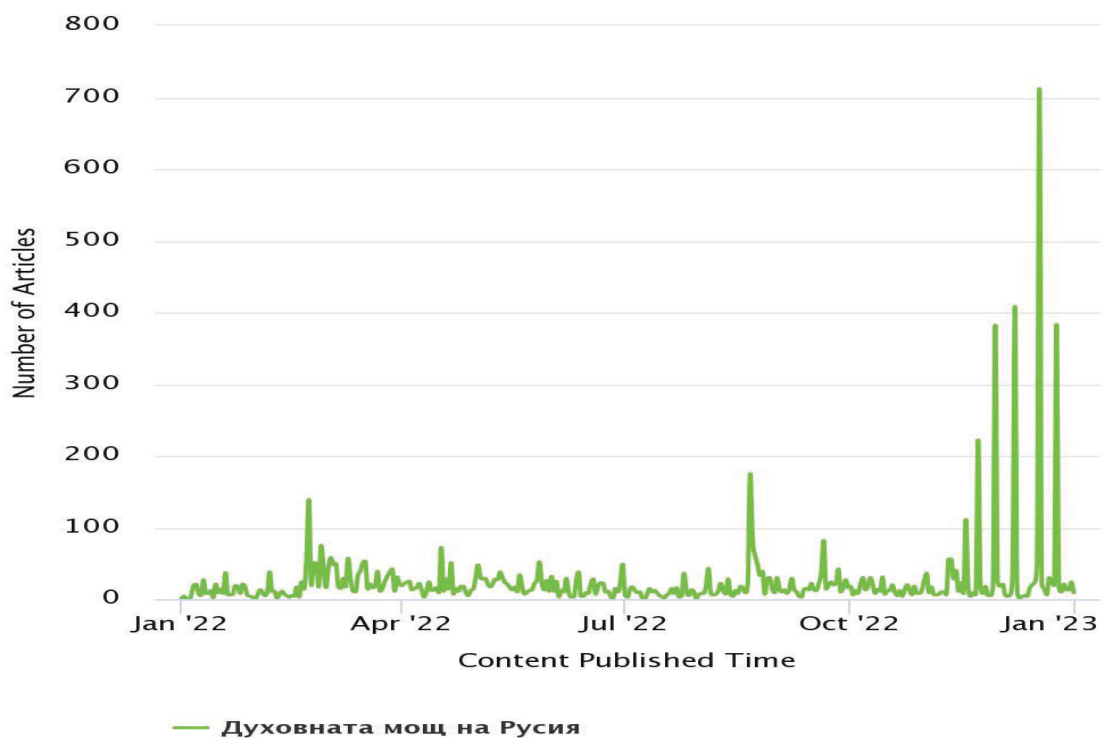
В заключение – в това семантично гнездо, имащо най-голяма активност и пикове, се очертава релефно как работи машината от сайтове-гъби. Тя захранва еднакви рубрики: сутрешна сводка, видео, чужди наемници/бойци и чуждестранни източници в сходно време.

Може да предположим, че част от материалите са публикувани предварително, тъй като те не са свързани с актуални събития от политическия календар. Вероятно машината е настроена и тествана през тези дни, чрез сътрудничеството си с share4pay, за да постигне реален отзвук в българските социални мрежи и медии.

„НАРАСНАЛАТА ПОЛИТИЧЕСКА И ДУХОВНА МОЩ НА РУСИЯ“

Търсенето през SENSIKA по семантично гнездо „Нарасналата политическа и духовна мощ на Русия“ за цялата 2022 г. (01.01– 31.12.2022 г.) дава 8820 публикации от 962 онлайн източника на български език. Този наратив е съставен от: 1. твърдения за действия – „Русия спасява“, „Русия защитава“, „Русия освобождава“, „Русия се въздига“; 2. Както и квалификации за „моралното превъзходство“ на Русия – „Руски дух“, „Руски свят“ и т.н. Впрочем любопитно е, че този разказ е сравнително слабо използван в българоезичното медийно пространство на този етап от войната (поне в началото на 2022 г.), Русия по-скоро се описва като жертва на „западната агресия“.

Графика 14. „Нарасналата политическа и духовна мощ на Русия“ (брой публикации на ден, 01.01-31.12.2022 г.)

Както се вижда от графиката, през първите 10 месеца на годината речникът за мощта на Русия избухва с пикове от максимум 170-180 публикации на ден. След намесата на машината от края на ноември до края на декември обаче пиковете са с по 300-400 публикации дневно.

Нека да разгледаме дните, в които нараства съдържанието. На **22 февруари 2022 г.** е регистрирано увеличение на публикациите на **139**, като 116 от тях се занимават с темата, че Русия е „признала на независимостта на ДНР и ЛНР“ и е изпратила „руски миротворци“ в Донецк и Луганск. Внушението е, че войната вече е започнала, а Русия само подкрепя руското население в Украйна. Действията на Путин са обявени като „поддържащи мира“.

В друго ядро от статии се твърди:

„В Донецк и Луганск звуците от стрелба и експлозии затихнаха, цари тишина, отбелязват местни потребители в мрежите.“⁹⁵

Тоест целта на това съобщение е да се потвърди, че навлизането на руски войски в Донбас наистина е мироопазваща операция.

В следващ клъстер от същата дата е описано посрещането на руските „миротворци“ – с викове „Ура“: Украйна е представена като чужда колония, а президентът Зеленски като „кукла на конци“⁹⁶.

В няколко статии се коментира повишаването на цената на петрола и се дава прогнозата, че Европа ще пострада сериозно икономически, ако Русия ѝ спре газа. В пет публикации ясновидка предрича победата на Русия и разпада на Европа⁹⁷. Впрочем този мистицизъм е характеристика на този наратив – често се препечатват подобни предсказания.

В този поток се вижда, че пропагандата разчита на заливането на публиката със сходни твърдения – очертават се множество ядра по подобни теми, но все още не наблюдаваме масово препечатване на една и съща новина.

На **27 февруари 2022 г.** е регистриран друг пик – **75 статии**, като 45 от тях са посветени на съобщение на Руското посолство в България, че благодари на приятелите на Русия в България за „подкрепата, която получава въпреки „агресивната антируска пропаганда““⁹⁸. Към този клъстер се прикачат и няколко публикации, които директно цитират посланичката Елеонора Митрофанова – „Путин обича България“, казва тя. Пропагандата разчита на отразяване на официални говорители на посолствата – това е техника, която е широко използвана в България и има голямо влияние във Фейсбук.

Заслужава си да се отбележи нарастването на **27 май 2022 г. (52 статии)**, когато пикът отново се генерира от цитати на официални говорители на Руската федерация. От 52 публикации, 48 цитират изказване на Лавров, че „Западът обяви тотална война на Русия“⁹⁹. Отново – внушението е, че Западът е виновен за войната. САЩ и „техните сателити“ се опитват да „овладеят“ Русия, да премахнат руската култура.

На **30 юни 2022 г.** нарастването на броя публикации до **49** се дължи на отразяването на организираните от „Приятелите на Русия“ протести в Русе срещу изгонването на руските дипломати. Нека си припомним, че председателят на сдружението Николай Малинов попадна в списъка

95 <https://sportove.info/362249/> [Accessed: 10.02.22]

96 <https://bulgaria.shafaqna.com/BG/AL/1209399> [Accessed: 10.02.22].

97 <https://bgnewscom.eu/%D1%82%D0%BE%D0%BF-%D1%8F%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D1%82%D0%B5%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%84%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D1%81-%D0%BA/> [Accessed: 10.02.22].

98 <https://www.informiran.net/%D1%80%D1%83%D1%81%D0%BA%D0%BE%D1%82%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%BB%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE-%D0%B2-%D1%81%D0%BE%D1%84%D0%B8%D1%8F-%D0%B1%D0%B%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BC/> [Accessed: 10.02.22].

99 https://blitz.bg/svyat/lavrov-zapadt-obyavi-totalna-voyna-na-rusiya_news888397.html [Accessed: 10.02.22].

„Магнитски“. В допълнение са публикувани няколко статии срещу украинските бежанци.

На **21 август 2022 г.** се наблюдава абсолютен пик (до края на ноември) за този наратив – **175 статии**. 161 публикации са посветени на убийството на дъщерята на Александър Дугин. Разследва се украинска намеса:

„Говорителят на руското външно министерство Мария Захарова пък заяви, че ако компетентните органи потвърдят версията, че журналистката и политически анализатор Дария Дугина е била убита от украинци, тогава става въпрос за провеждана от Киев политика на държавен тероризъм.“¹⁰⁰

Агрегаторите Новини 24/7, Булбокс и Шафаяна имат сериозно присъствие в разпространението на това съобщение.

В края на ноември операцията за копи и пейст се вдига. Нарастването на **22 ноември 2022 г.** е почти двойно – на **250** статии. Ядро от директно копирани публикации (209 на брой) са посветени на това как украинските специални служби са „нахлули“ в манастир в Киев. Препечатаната статия е посветена на руската гледна точка – „преследването на руски православни групи“ е приравнено на война с руското православие¹⁰¹.

На **29 ноември 2022 г.** отново статиите са почти удвоени – на 401. 392 от тях са препечатка на статия за изказване на Медведев и отговор от Подоляк¹⁰². Макар новината да представя двете перспективи – подчертаните части са на руската гледна точка. Внушението е, че Украинските власти целят премахването на „руския свят“, а не само „възстановяването на териториите“. Следва да се отбележи, че сайтовете, които препубликуват тази новина са от машината и изглеждат по един и същи начин.

На **7 декември 2022 г.** SENSICA регистрира **407 публикации**. 398 статии са препечатка на статия със заглавие „Американски анализатор: Съжалявам, но Русия печели войната“. Важна е прогнозата от „американски анализатор“, че Русия ще спечели войната, а ЕС и САЩ ще изпаднат в тежка рецесия¹⁰³. Цитирането на такива гласове е част от стратегията за квази-обективистичност. Посоченият в статията източник е Марица.бг, макар посочването на източници в машината за рециклиране да е абсолютна рядкост.

Мащабната копи-пейст операция продължава и през декември, когато са отбелязани скокове на **17 декември 2022 г. (702)** и на **24 декември 2022 г. (442)**. Това е времето на създаването, настройването и тестването на нова пропагандна техника, разчитаща на сайтове-гъби. Впрочем основно послание на този наратив е прогнозата, независимо дали е изказана от врачки или „анализатори“, че Русия ще спечели войната.

100 <https://bg-voice.com/%D0%B4%D1%8A%D1%89%D0%B5%D1%80%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%BC%D0%BE%D0%B7%D1%8A%D0%BA%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D1%83%D1%82%D0%B8%D0%BD-%D0%B7%D0%B0%D0%B3%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D1%80/> [Accessed: 10.02.22].

101 <https://ivcho10000.allbg.eu/857926/> [Accessed: 10.02.22].

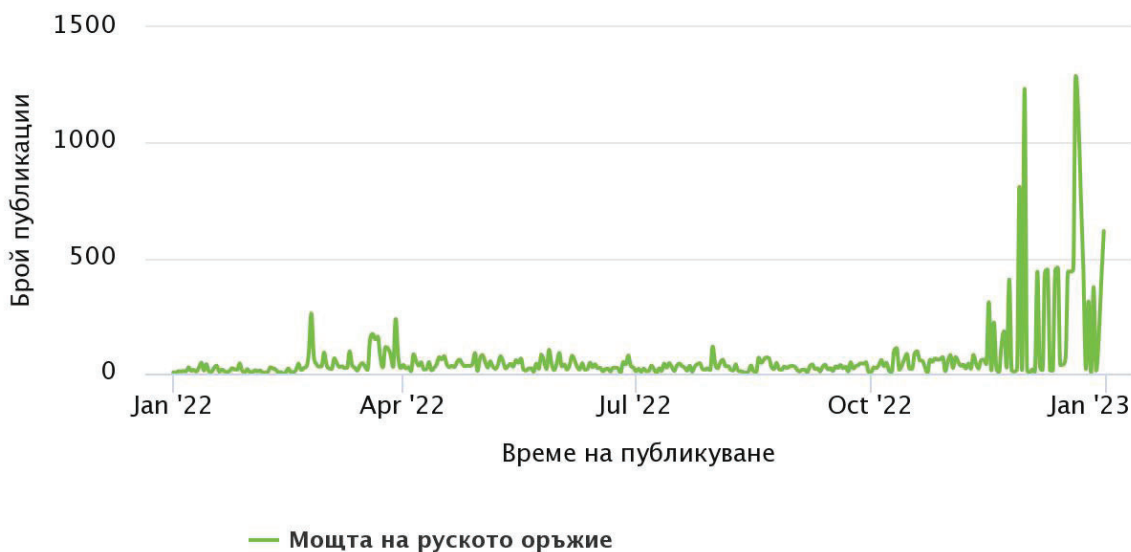
102 <https://omarlife.bgvest.eu/851811/> [Accessed: 10.02.22].

103 <https://bultimes.bg/amerikanski-analizator-sazhalyavam-no-rusiya-pecheli-vojnata/> [Accessed: 10.02.22].

„МОЩТА НА РУСКОТО ОРЪЖИЕ“

Търсенето през SENSIKA по семантично гнездо „Мощта на руското оръжие“ за цялата 2022 г. (01.01–31.12.2022 г.) дава 23 039 публикации от 956 онлайн източника на български език. Този наратив е силно използван от пропагандата. Същевременно многократно увеличава интензитета си през есента на 2022 г. след въвеждането на машината от сайтове-гъби с идентичен дизайн, разпръскващи механично едни и същи материали. Дотогава публикациите, свързани с този наратив, образуват няколко пика, като цялостната активност през годината не впечатлява с нещо изключително.

Графика 15. „Мощта на руското оръжие“ (брой публикации на ден, 01.01-31.12.2022 г.)

Съвсем логично първият пик от публикации е на **24 февруари 2022 г. (260)**, когато Путин обявява „операцията“ си в Украйна. На 24 февруари потокът от материали е фокусиран върху разрушенията, които нанася руската атака в Украйна – кадри, снимки и видеа. Фокусът е върху използването на „високоточни“ оръжия, които не би трябвало да поразяват цивилни, но информацията в публикациите е по-различна.

Месец март е белязан от още два пика – на **20 март 2022 г. (171)** и **29 март 2022 г. (236)**. Основните засегнати теми на 20 март са две – използваните от Русия хиперзвукови комплекси „Кинжал“ и крилати ракети „Калибър“. Информацията идва директно от говорителя на руското Министерство на отбраната Игор Конашенков, предадена от БНР¹⁰⁴. В 146 от 171 публикации през деня са споменати ракетите.

Основното събитие, предизвикало пика от **29 март 2022 г.**, е коментарът на Елена Гунчева за „високоточковите“ оръжия на Русия:

¹⁰⁴ <https://www.dunavmost.com/novini/rusiya-v-ukraina-izpolzvame-hiperzvukovi-kompleksi-kinzhal-i-krilati-raketi-kalibar> [Accessed: 10.02.22].

„Русия има високоточкови оръжия, така че точно може да улучи Министерски съвет, ако Просто Киро изпрати нашите ракети на шута Зеленски. Може да им пратим и линк с координатите на Мустафата“¹⁰⁵.

Друг, значително по-малък клъстер от публикации (22), се отнасят до изказване на върховния главнокомандващ на силите на НАТО – генерал Тод Уолтърс, според когото „В България и в Европа може да се наложи разполагане на повече сили на НАТО“¹⁰⁶. Пропагандата тук работи с насаждането на страха, че членството ни в НАТО и предоставянето на оръжие директно ни „въвлича“ в конфликта.

До средата на ноември, когато на сцената се появява машината от сайтове-гъби, активността по наратива е относително слаба и консистентна с няколко пика, които все пак не достигат толкова впечатляващи стойности – на **28 май 2022 г. (103)**. Около тази дата има няколко дни с близка до този малък връх активност.

Лятото е относително спокойно с два пика на **28 юни 2022 г. (78)** и **31 юли 2022 г. (117)**. Основна тема на 28 юни е нападението в Кременчук (36 публикации), както и изказване на Медведев (27 публикации), в което той заплашва с Трета световна война при евентуална намеса на НАТО във войната с Украйна. Основна тема на 31 юли отново са хиперзвуковите ракети „Циркон“, с които Путин се кани да въоръжи руските Военноморски сили. Някои от заглавията са в стилистика, насаждаща страх: „ТРЕПЕРЕТЕ! Путин заплаши света с новото си зловещо оръжие – тези ракети са два пъти по-бързи“¹⁰⁷.

Интензитетът се повишава на **10 октомври 2022 г.**, когато е регистриран пик от **100 публикации**, следван от няколко по-активни седмици. Тематиката през деня няма изявен фокус, като се редуват коментари, новини за атаки на руската армия, отговор от САЩ срещу тях, среща в базата „Рамщайн“, както и малко ехо от взрива на Кримския мост от 08 август 2022 г. – практически неотразен до този момент в наратива за „моцта на руското оръжие“.

През ноември с включването в архива на машината за рециклиране броят на публикациите се покачва значително. На 16 ноември 2022 г. е първият по-сериозен пик с 291 публикации от идващата канонада от автоматично препечатани материали: на 18 ноември 2022 г. – 204; на 24 ноември 2022 г. – 407; на 28 ноември 2022 г. – 809; на 30 ноември 2022 г. – абсолютният връх за 2022 г. от 1233. Следва период от две седмици с четири пика от по около 400 публикации всеки; следващият голям връх е регистриран на 20 декември 2022 г. – 1177, последван от няколко много интензивни дни с огромен, макар и спадащ брой публикации,

105 https://banker.bg/%d0%be%d0%b1%d1%89%d0%b5%d1%81%d1%82%d0%b2%d0%be-%d0%b8-%d0%bf%d0%be%d0%bb%d0%b8%d1%82%d0%b8%d0%ba%d0%b0/read/specprokuraturata-proveriava-elena-guncheva-za-prestuplenie-protiv-republikata/?utm_source=rss&utm_medium=click&utm_campaign=rss [Accessed: 10.02.22].

106 <https://nova.bg/news/view/2022/03/29/363048/%D0%B3%D0%B5%D0%BD-%D1%82%D0%BE%D0%B4-%D1%83%D0%BE%D0%BB%D1%82%D1%8A%D1%80%D1%81-%D0%B2-%D0%B5%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B0-%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%B5-%D0%B4%D0%B0-%D1%81%D0%B5-%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B8-%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%87%D0%B5-%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B8-%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE/> [Accessed: 10.02.22].

107 <https://bradva.bg/bg/article/article-195288#.Y9mtNXBBwuU> [Accessed: 10.02.22].

и така до самия край на 2022 г. – 31 декември 2022 г., отбелязан със завидните 617 броя публикации по темата. От казаното до тук виждаме сериозно засилване на темата, което не засечено с такъв интензитет в други семантични гнезда. Очевидно целта е механично да се усили усещането за мощта и превъзходството на Русия.

Нека да разгледаме публикациите по дати.

На **16 ноември 2022 г.** основната тема е падналата на полска територия ракета (**259 публикации**). Водещото заглавие е посветено на срещата, свикана от Джо Байдън по този повод: „Байдън, три US източника и руското МО с още данни за украинската ракета, паднала в Полша“¹⁰⁸, която информира, че падналата в Полша ракета е на украинската противовъздушна отбрана. След чисто информативната част от публикацията се прави заключение, че „Всички разрушения, демонстрирани от киевския режим в жилищните райони на украинската столица, са пряко следствие от падането и самоунищожението на зенитни ракети, изстреляни от украинските войски от украински и чужди системи за противовъздушна отбрана, разположени в града“, за което не се представя източник. Вероятно то е на руското министерство на отбраната, откъдето материалът заема основното си съдържание, цитирайки обилно неговия говорител Игор Конашенков. Силно препечатван е и материал със заглавие „Сутрешна сводка: ВВС на Украйна съобщи за много свалени руски ракети, но енергийното министерство изнесе други данни“¹⁰⁹. Подчертават несъответствия в представяната от двете украински ведомства информация. Логиката е следната – щом има неточности в представянето на фактите, то значи, че Украйна се опитва да ги манипулира – „Информацията от енергийното министерство индиректно опровергава данните на ВВС на Украйна, защото според експерти е нереално със 17 оцелели ракети да бъдат нанесени такива поражения на енергийната система на територията на цяла Украйна.“ Целта е да се подрие доверието в официални украински говорители и институции.

На **18 ноември 2022 г. (204)** има две доминантни теми: „Проф. Витанов заговори за Су-ровикин и отбеляза една особеност на войната в Украйна“ (100 публикации) – анализ на математика, превърнал се в селебрити багодарение на Ковид, който призовава да не се „въвличаме във войната“ (непрекъснато повтаряна теза от про-руските политически субекти в страната, идваща от Кремъл). В допълнение Витанов отправя и страховитото послание за „ковчези на български войничета“. Той смята, че помагаме достатъчно чрез оръжия и парите, които отиват в Украйна. Извежда заключението, че и двете страни във войната не са превзели „нищо съществено“¹¹⁰, сякаш обявените от Руската федерация „ДНР“ и „ЛНР“ са легитимни. Другият често препечатван материал е със заглавие „Украинското разузнаване посочи най-силната страна на руската армия“ – анализ на представителя на Главното разузнавателно управление на Министерството на отбраната Вадим Скибицки.

На **24 ноември 2022 г.** приблизително половината (**194**) от публикациите за деня са свързани

108 <https://newsviews.allbg.eu/855412/> [Accessed: 10.02.22].

109 <https://maugly.zbox7.eu/846612/> [Accessed: 10.02.22].

110 <https://novinilive.allbg.eu/856392/> [Accessed: 28.12.23].

с доклад на ISW: „Доклад на ISW: Кремъл иска да възстанови контрола си върху цялата територия на Украйна“. Статията има особен характер – в нея има фактология тип „сводка“ на случващото се, щипка анализ, който реферира някои крайни изказвания на видни руски говорители с чисто фашистки привкус (журналиста Андрей Медведев), обяснявайки, че загубите на руската армия са всъщност диверсия от реалните ѝ цели да овладее Украйна. В същото време статията завършва с извод, който със сигурност не ласкае Кремъл: „Руските военни неуспехи и все по-големите жертви, които Путин изисква от руския народ, за да продължи катастрофалната си инвазия, поставят в остър план преднамереното замазване на целите на войната и опитите му за реторическо балансиране, което потенциално подхранва недоволството в критичните избирателни групи.“¹¹¹ Интересно през деня е и другото водещо заглавие „Експерт обясни защо Русия докара в Крим комплексите “Полюс-21“, което е също копирано 194 пъти.

Публикациите на **28 ноември 2022 г. (809)** са формирани около две ядра: първото заглавие от почти половината публикации по темата за деня е „Шокиращи данни: Украински анализатори огласиха с какво колосално количество ракети разполага все още Русия ТАА“¹¹² (393). Статията е посветена на анализ на украински специалисти относно количествените наличности на руски ракети. Второто заглавие е: „Сутрешна сводка: ГРУ на Украйна посочи най-голямата заплаха в момента от Русия, започна отстъплението на ВСУ от Бахмут“¹¹³ с 364 препечатки. Любопитен за двата материала е фактът, че се позовават на анализите на украински специалисти, като в същото време създават впечатлението за съществена оръжейна мощ на Русия.

На **30 ноември 2022 г. (1233)** е регистриран абсолютният пик в наратива за годината с 1233 публикации. 408 идентични материала са със заглавие „Експерт от Киев назова единствената руска ракета, която все още не е свалена от украинската ПВО“¹¹⁴. В тях отново се напомня за силата на „Кинжал“. Най-препечатвана обаче за деня остава публикация със заглавие „Военен експерт обясни защо зимата руснаците ще придобият реално преимущество пред ВСУ“¹¹⁵. Статията отново се позовава на западни източници, като завършва по следния начин: „Естествено, едновременното отслабване на Вашингтон, Брюксел и Киев прави преговорната позиция на Москва още по-изгодна. Единственият въпрос е кой пръв ще принуди Владимир Зеленски да дойде с предложение за мир.“

Темите за силата на руските оръжия, пораженията на Украйна и прогнозата, че Русия печели войната остават водещи и в следващите пикове до края на годината. Пропагандата от края на годината става преди всичко машинно произведена чрез копия на еднакви статии – пиковете на практика са изкуствени, без включването на машината от сайтове-гъби, не бихме регистрирали скокообразни нараствания на статиите. Основни агрегатори са: Novini 247, bg7.eu, BGVEST, pan.bg, zanas.eu, pogled.info, vchas.net, facti.bg и News Front.

111 <https://news.dnes24.eu/849826/> [Accessed: 28.12.23].

112 <https://denizelmaz.allbg.eu/860258/> [Accessed: 28.12.23].

113 <https://novini146.allbg.eu/860144/> [Accessed: 28.12.23].

114 <https://newsviews.allbg.eu/861104/> [Accessed: 28.12.23].

115 <https://news3668.bgvest.eu/852223/> [Accessed: 28.12.23].

„САНКЦИИТЕ“

Търсенето през SENSIKA по семантично гнездо „Санкциите“ за цялата 2022 г. (01.01–31.12.2022 г.) дава 7338 публикации от 817 онлайн източника на български език. Още тук следва да отбележим, че наративът е консистентен, но слабо използван от про-руската пропагандна машинария. Тази тема обхваща гласовете срещу санкциите – основните опорни точки, които се използват, са: 1. санкциите срещу Русия са неефективни, 2. санкциите вредят на Европа и европейските държави. Особено силно са отразявани в това семантично гнездо вътрешните критици на Европа. Активността в мрежата, що се отнася до тази тематична група, има няколко основни периода. Първият е до нахлуването на руската армия в Украйна – темата не е силно употребявана в този период. В края на февруари започва вторият период – потокът от новини започва да се увеличава, като SENSIKA регистрира и първия пик от 63 публикации на 9 март 2022 г. Впоследствие от края на март и началото на април пиковите стават по-високи (около 80 статии). Така активността до края на ноември остава сходна. Третият период е в края на 2022 г. – нарастването на потока от новини и пиковите е с около 6 пъти.

Графика 16. „Санкциите“ (брой публикации на ден, 01.01-31.12.2022 г.)

Нека да разгледаме публикациите по пикови дни.

На **9 март 2022 г.** (общо 63 публикации) водещата тема е заканата на САЩ срещу Китай за „опустошителен удар“ по икономиката, ако не спазва санкциите срещу Русия, като материалите по темата имат по-скоро информативен характер. Останалите материали са с различен ракурс към основната тема, но категорично преобладават тези с пропаганден характер, внушаващи, че санкциите вредят на Европа и че тя не може без руските ресурси.

Следващият малко по-активен период е краят на март и началото на април с два пика – **30 март 2022 г.** (83 публикации) и **7 април 2022 г.** (81 публикации). На 30 март 2022 г. основно внимание се отделя на обръщенията на Зеленски и САЩ (към арабския свят) за подкрепа срещу Русия. Докато почти всички публикации поставят лаконично заглавие „САЩ убеждават арабския свят да се обърне срещу Русия“, то informiran.net добавят отпред и едно „Наглост!“¹¹⁶. В същия ден говорителят на Министерство на външните работи на Руската Федерация Мария Захарова се изказва, че САЩ искат да превърнат ЕС в придатък на НАТО. На **7 април 2022 г.** две са основните теми на деня – евродепутатите искат пълно ембарго за руски горива и обвинението от страна на Украйна към Унгария, че помага на Русия, като тонът им е неутрален и информативен, не могат да бъдат класифицирани като пропагандни.

Април и май преминават в постоянна активност от около 30-40 публикации дневно, като следващият пик е отбелязан с 67 публикации на **21 май 2022 г.** Основното събитие за деня е руската забрана на почти 1000 американци да посещават Русия. Това е „размахване на пръст“ срещу Джо Байдън, Антъни Блинкен и дори Морган Фрийман. Посланието е, че Русия отвърща – на санкциите на Европа и САЩ, съответстват санкции от Руската Федерация.

Активността се запазва със средни стойности от 30-40 статии дневно до края на лятото, когато са регистрирани два по-големи пика – на **13 август 2022 г.** (64 публикации) и на **7 септември 2022 г.** (66 публикации). На 13 август основна новина е продължаващата политика на Сърбия за въздържане от санкции. Публикациите, свързани с новината, имат по-скоро неутрален характер, като акцент в тях е поддръжката на неутралитет от страна на Сърбия, която „не се нуждае от ничии военни бази на своя територия“, отговаряйки на предположенията за създаване на руски бази в страната. По-интересен е друг материал – „Германска журналистка: Ако казваш истината за Донбас, в Европа получаваш присъда“¹¹⁶ с 10 препечатки. Под формата на интервю с журналистката и блогър Алина Лип се развива хипотезата, че Германия съди или би осъдила човек, който казва „истината за нацистите в Донбас“. Сайтът Factcheck опровергава това, показвайки истинските причини тя да бъде съдена в страната си: „Прокуратурата в Германия я разследва заради това, че в социалните мрежи подкрепя извършването на престъпни деяния, което е нарушение по Наказателния кодекс на Германия.“¹¹⁷ Factcheck показват и механизма на разпространение в социалната мрежа Фейсбук: „Проверка с инструмента CrowdTangle показва, че само публикациите в сайтовете trud.bg и themainline.top са споделени над 1 500 000 пъти.“ Това демонстрира, че про-руската пропаганда осъществява значително влияние в основната социална мрежа в България – Фейсбук.

На **7 септември 2022 г.** основна новина е заплахата на Орбан да блокира продължаването

116 <https://luboslovie.bg/2022/08/13/%D0%B3%D0%B5%D1%80%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0-%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BA%D0%B0-%D0%B0%D0%BA%D0%BE-%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%B2%D0%B0%D1%88-%D0%B8%D1%81%D1%82/> [Accessed: 28.12.23].

117 <https://factcheck.bg/ne-e-vyarno-che-v-germaniya-chovek-mozhe-da-bade-osaden-za-razlichno-mnenie/>

на санкциите. Материалите не дават оценка на тази позиция.

Краят на 2022 г., подобно на другите изследвани семантични ядра, се характеризира с резки пикове в активността, нехарактерни за месеците преди това. По-сериозен скок в публикациите по темата SENSIKA отбелязва на **19 ноември 2022 г.** (111 публикации). Следват три спокойни седмици до **11 декември 2022 г.**, когато на темата са посветени 377 публикации, **24 декември 2022 г.** с рекордните за годината 428 публикации в това тематично ядро и **30 декември 2022 г.** (235 публикации).

На **19 ноември 2022 г.** доминира заглавието „В Швейцария готвят обрат на 180 градуса заради войната“¹¹⁸ (105 препечатки от общо 111 материала). В публикацията разточително се обсъждат вътрешните напрежения в страната относно политиките на неутралност. Тезата е, че налагането на санкции нарушава неутралитета на Швейцария. Друга тема в потока за деня, отбелязана с няколко публикации, е негативното отношение към украинските бежанци: „Европейците видяха в украинските бежанци откровени паразити“¹¹⁹. В статията на образа на жертвата от войната (украински бежанец), създаден „от западната пропаганда“, е противопоставен „реалният“ – на „паразита“ и „авантаджията“.

На **11 декември 2022 г.** почти всички публикации (373 от 377) са препечатки на един текст: „Австрийски вицеканцлер: Дълги години в Украйна имаше кървава гражданска война, но Европа мълчеше ВИДЕО“¹²⁰. В статията Щрахе повтаря редица опорки на про-руската пропаганда – властта в Украйна е сменена, дългогодишната пасивност и ненамеса на Европа са изиграли решаваща роля в конфликта, санкциите и доставките на оръжие водят до ескалация на конфликта, Европа не желае да преговаря за мир, както и че европейските държави (в случая Австрия) са потърпевши от санкциите срещу Руската федерация. Видеото, заявено с главни букви в заглавието на публикациите, липсва – подход, който не е уникален за тях. Две са възможните хипотези: 1. видеото създава по-голямо усещане за достоверност, независимо дали е налично; 2. главните букви целят привличане на внимание и тестване в социалните мрежи на активността около публикацията.

Пикът на **24 декември 2022 г.** се дължи на една водеща новина за деня (422 от 428 публикации): „Фон дер Лайен спира 22 млрд. евро за Унгария, иска незабавни ЛГБТ реформи и подкрепа за бежанците от Орбан“¹²¹. В статията изречението „Това ли ни чака!? Голяма европейска страна хвърля децата в лапите на джендърите“ е подчертано с удебелен шрифт, след като е заявена позицията на Орбан за отмяна на санкциите. Характерен подход тук е използването на местоимението в пряко допълнение (винителен падеж) „ни“, разширено не само до „ние“ унгарците, а до „ние“ европейците. Другото удебелено изречение в

118 <https://naidobroto.allbg.eu/856500/> [Accessed: 28.12.23].

119 <http://classa.bg/%D1%81%D0%B2%D1%8F%D1%82/item/458268-%D0%B5%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%86%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D1%8F%D1%85%D0%B0-%D0%B2-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%B1%D0%B5%D0%B6%D0%B0%D0%BD%D1%86%D0%B8-%D0%BE%D1%82%D0%BA%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BD%D0%B8-%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B8%D1%82%D0%B8#.Y9nat3BBwU> [Accessed: 28.12.23].

120 <https://3dnewsbg.zbox7.eu/856869/> [Accessed: 28.12.23].

121 <https://thenews.bgvest.eu/861707/> [Accessed: 28.12.23].

текста (първо по ред) е „Орбан поиска незабавно разпускане на Европарламента и отмяна на санкциите срещу Русия“. Интересно и за двете е, че те нямат толкова пряка връзка с основния текст, който обсъжда риска Унгария да не получи помощи от ЕС, защото не спазва текстове от общата харта за правата на човека на Съюза. В случая може да се направи предположението, че на държавата, „хвърляща децата в лапите на джендърите“ се противопоставя именно Унгария, за което бива и санкционирана.

Други четири публикации от деня са посветени на отказа на Русия и Индия от долара и еврото.

На **30 декември 2022 г.** водеща новина е изтъняването на джобовите на руските богаташи¹²² (198 от 206 публикации). Статията е препубликувана в машината от сайтове-гъби, но по-скоро няма пропаганден характер, а провокира любопитство. По-интересни обаче тук са три други статии. Първата (3 публикации): „Унгария отдавна дразни неофашисткия Запад“¹²³, която прави ретроспективен анализ на отношенията Унгария-ЕС, показвайки ЕС в светлината на насилник. Определението неофашистки се употребява само в заглавието, като в текста на статията не присъства. Другите две статии имат по една публикация, но са показателни: „САЩ се оказаха между загубата на световно лидерство и икономическа безизходица“¹²⁴ и „Западът реши да си играе с Русия на ядрена „руска рулетка““¹²⁵.

31 декември 2022 г. отбелязва съвсем малко по-голям пик (211 материала), като основна новина отново е загубата на милиарди от руската олигархия (200 от тях). Вероятно това се дължи на масово препубликуване около часа на смяна на денонощието. Останалите 11 публикации от деня са с разнообразен характер, но сред тях има и добри образци на пропагандата, като например: „Унгария може да излезе от ЕС след спиране на еврофондове и вследствие на глупавата и вредна конфронтационна политика на съюза срещу Русия“¹²⁶ (3 препечатки). Статията прави обстоен анализ на унгарската политика в различни нейни аспекти, разяснявайки правотата на действията и гледната точка на Орбан. Описанието на изображението в публикацията на Урсула фон дер Лайен (неспомената в текста) и Виктор Орбан гласи: „Евроатлантическата изнудвачка и национално отговорният политик“, а самият материал започва със следния цитат от унгарския премиер: „Честно да ви кажа членството ни в Европейския съюз не ни носи кой знае какви дивиденди. Газта от Русия ни е в много по-голяма помощ. Ако трябва ще се откажем от ЕС“.

Това семантично гнездо не би имало значими пикове от края на ноември и декември, без

122 <https://novinka.allbg.eu/872959/> [Accessed: 28.12.23].

123 <https://thesofiatimes.com/world/43590/%D1%83%D0%BD%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F-%D0%BE%D1%82%D0%B4%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8-%D0%BD%D0%B5%D0%BE%D1%84%D0%B0%D1%88%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BA%D0%B8%D1%8F/> [Accessed: 28.12.23].

124 <https://pogled.info/svetoven/amerika/sasht-se-okazaha-mezhdu-zagubata-na-svetovno-liderstvo-i-ikononicheska-bezhoditsa.150635> [Accessed: 28.12.23].

125 <https://bulgariannewspaper.com/world/18257/%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B0%D0%B4%D1%8A%D1%82-%D1%80%D0%B5%D1%88%D0%B8-%D0%B4%D0%B0-%D1%81%D0%B8-%D0%B8%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B5-%D1%81-%D1%80%D1%83%D1%81%D0%B8%D1%8F-%D0%BD%D0%B0-%D1%8F%D0%B4%D1%80%D0%B5/> [Accessed: 28.12.23].

126 <https://iw69.blog.bg/politika/2022/12/31/ungariia-moje-da-izleze-ot-es-sled-spiraneto-na-evrofondove-.1849172>[Accessed: 28.12.23].

въвеждането на сайтовете-гъби – те съществено променят в количествено отношение пропагандния наратив. В това семантично гнездо акцентите са върху санкциите – определянето им хем като неефективни, хем като засягащи европейските държави. Същевременно от пиковите дати се вижда, че това е гнездо, в което се концентрира евроскептицизъм, въпреки че част от материалите не биха могли да бъдат класифицирани като строго пропагандни, поради информативния си характер. В този наратив – основните разпространители на пропагандата остават rogled.info (603 публикации), следвани от News Front с два пъти по-малко материали – 308. На трето място не нарежда сайтът BG7.eu (183). Тоест машината от сайтове-гъби, както се вижда и от все пак по-малкото и ниски пикове в сравнение с други наративи, относително ниско засяга този наратив.

ПРОПАГАНДАТА В БЪЛГАРСКИЯ ФЕЙСБУК

Българо-езичното онлайн пространство във Фейсбук се отличава с изключителна активност не само от началото на активната част от войната в Украйна, но и през цялата изминала 2022 г. Общият брой на публикации по всички теми в изследването наброява 25692 публикации в групи и 19987 публикации в страници, като респективно интеракциите спрямо публикации от групи наброяват 1 563 845, а тези в страниците 7 657 474. От този брой ясно проличва разликата в *успеваемостта* при двата типа публикации в групи и в страници – тя е над 4.5 пъти в полза на страниците. Съвсем основателно би било допускането, че интересът, който провокират публикациите е значително по-голям, като една от възможните хипотези е, че има голяма част страници, които споделят пропагандни публикации, без това да се очаква от тях, или иначе казано, страници, които не се представят като информативни/новинарски споделят подобен тип информация, която среща голям интерес. За разлика от страниците, групите във Фейсбук са формирани въз основа на сходен интерес, но те имат по-интерактивна функция, която се състои от съ-участие на всички записани в групата по дадена тема. В тях споделянето е по-свободно и често структурата при тях е хоризонтална, за разлика от вертикалната структура при страниците – споделянето е еднопосочно – от администратори, а последователите влизат по-скоро в ролята на клиенти. Целта на страниците е да наберат популярност чрез споделянето на съдържание, свързано с новини, бизнес, продукти или услуги. Групите се създават на принципа на общности по интереси, в които участниците често са и генератори на съдържание.

В изследваните семантични гнезда се открояват три по-популярни: „Враговете на Русия“ (7692 публикации в групи и 5785 публикации в страници); „Крим и Украйна“ (6746 публикации в групи и 6292 публикации в страници); и „Продажните български елити“ (6414 публикации в групи и 4264 публикации в страници). Темата с най-ниска популярност е „Залезът на Европа“ (185 публикации в групи и 108 публикации в страници). Споменатите три теми доминират във всички количествени измервания като коментари, споделяния и харесвания, а стойностите в страниците спрямо групите често надхвърлят в пъти тези в страниците.

Графика 17. Брой пропагандни публикации по основни наративи на руската пропаганда в българския Фейсбук за 2022 г.

Любопитна е ситуацията с вторичните реакции (емоции, които не включват харесването: любов, уау(учудване), ха-ха, тъга, гняв, грижа). Разпределението на тези емоции намираме за изключително интересно, тъй като то показва опит на зрителя да заеме позиция спрямо публикацията чрез символ, представен под формата на емотикон. Същинското тълкуване на тези емотикони е задача, която в твърде обширна и свързана с конкретното съдържание на всяка новина. Интересна е реакцията „ха-ха“, върху която трябва да се обърне повече внимание. Тя доминира над всички други вторични реакции понякога дори в пъти. Какво значи „ха-ха“? Искрен смях или ирония?

Какво означава да имаш над 145000 реакции „ха-ха“ в публикации по темата за „Враговете на Русия“? Ето няколко примера:

- Публикация на М.Карбовски¹²⁷ провокира 4260 „ха-ха“, като темата е за нарастващата готовност на Полша да се мобилизира за една бъдеща война с Руската федерация;
- 4117 „ха-ха“ събира публикация на страницата Novini.bg¹²⁸, в която Володимир Зеленски говори за страха на руската армия и за успехите на Украйна в разузнаването;
- В друга публикация¹²⁹, в която Володимир Зеленски призовава руснаците да бягат или да се предадат и в която говори за връщане на Донбас, се наброяват 2429 реакции „ха-ха“;
- Друга публикация на Карбовски¹³⁰, в която се аргументират наложени от Запада

127 <https://www.facebook.com/100044230699499/posts/583064286511256>

128 <https://www.facebook.com/137067849693216/posts/5569388273127786>

129 <https://www.facebook.com/162093640507120/posts/5318805521502547>

130 <https://www.facebook.com/100044230699499/posts/506483560835996>

санцкии върху ЛНД, ДНР и Руската федерация, се наброяват 1298 „ха-ха“. Въпросът е какво ни показват тези вторични реакции?

По отношение на коментарите и споделянията трите доминиращи теми запазват влияние, като там стойностите са в пълен синхрон с вече изброените наблюдения – значителен прес-вес на страниците над групите.

Графика 18. Споделяния на пропагандни публикации по основни наративи на руската пропаганда в българския Фейсбук за 2022 г.

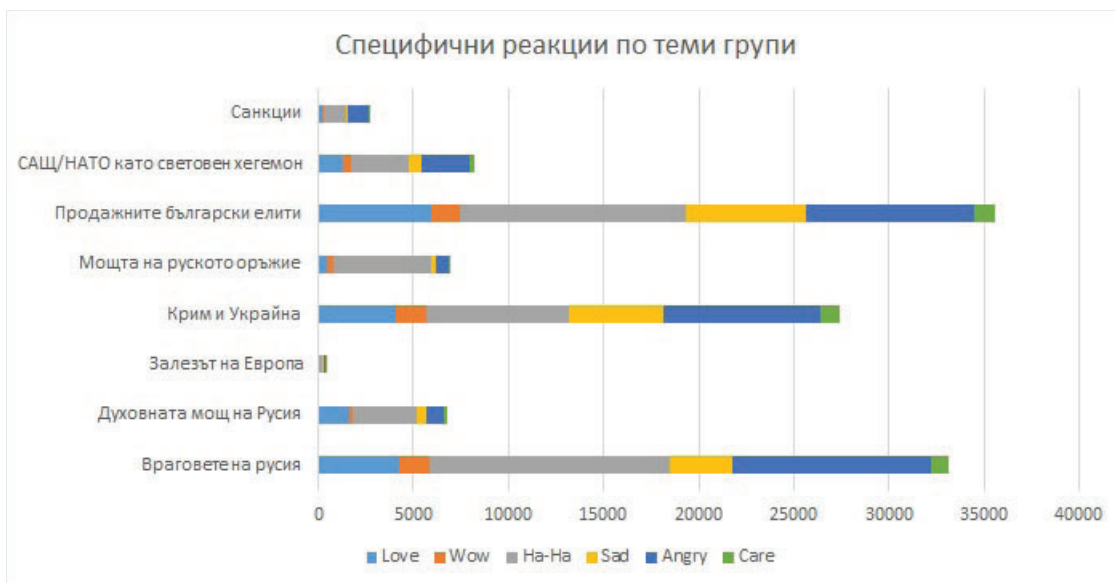
Графика 19. Коментари на пропагандни публикации по основни наративи на руската пропаганда в българския Фейсбук за 2022 г.

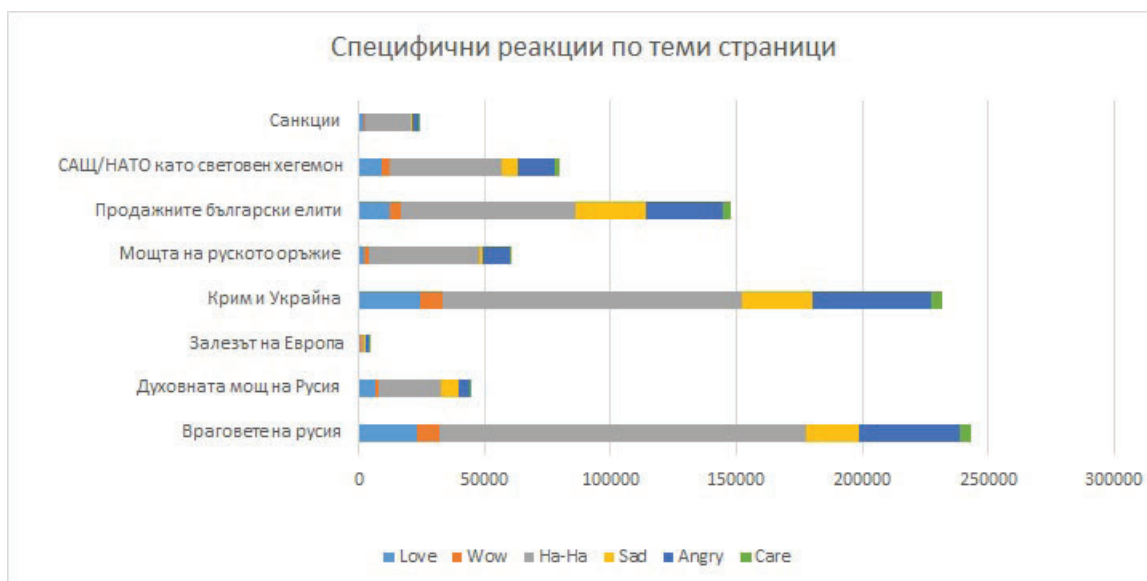
Реакцията ха-ха

Доминиращата употреба на вторичната реакция „ха-ха“ несъмнено представлява интерес не само за конкретния доклад, но и за всеки задълбочен анализ на съдържание във Facebook. Както вече стана ясно, „ха-ха“ преобладава в пъти по-често от останалите вторични реакции и следователно – е нужно тълкувание.

Графика 20. Специфични реакции към пропагандни публикации във Фейсбук групи за 2022 г.

Графика 21. Специфични реакции към пропагандни публикации във Фейсбук страници за 2022 г.

За разлика от останалите вторични реакции „ха-ха“ има значително по-широка възможност за интерпретация – това представлява значителна трудност при улавянето на категоричен и лишен от спекулации смисъл. Поставената тук цел е да очертаем границите на едно възможно обяснение на реакцията – употребата ѝ е многопластова дотолкова, доколкото винаги е свързана с конкретно съдържание, към което се прикача. Реакциите „гняв“, „тъга“, „любов“ могат да бъдат обяснени сравнително лесно чрез прости асоциации, но „ха-ха“ предполага различни възможности за тълкувание. Специфичното тук е, че интерпретацията на реагиращия може да се отличава от публикуваното съдържание. Естествено е да се реагира на публикации, които целят да разсмеят зрителите със „ха-ха“, но, както проличава тук, публикации, свързани с война, смърт, оръжие и човешки трагедии карат всеки зрител да се запита кое точно е смешното. Защо всъщност „ха-ха“ преобладава в пъти в сравнение с всички други вторични реакции при пропагандните публикации?

Може да се твърди, че „ха-ха“ е опит за делигитимиране на конкретно съдържание или послание, което често може да се тълкува като недоверие. Недоверието, изразено към дадена статия, може да има две проявления: 1. да е насочено към източника – това са всички формални характеристики на самата страница, начина на поднасяне на новината, както и общи визуализации в платформата; 2. да е насочено към съдържанието на самата публикация – автор на статията, новина, смисъл, послание, визуализации и пр. Като се има предвид, че публикациите, които са достъпни за анализ, се намират в публични групи и страници, които са с отворен достъп, то с право може да се твърди, че хората, които ги следват/членуват в тях са там по собствена воля¹³¹. Но те неминуемо могат да се окажат участници в „отвлечена“ реалност, употребена с конкретни политически цели, реалност, към която не чувстват принадлежат. Реакцията „ха-ха“ показва недоверие, съмнение и опит за делегитимация спрямо групата/страницата или самото съдържание, което е публикувано. Използвайки това обяснение, разбирането на завишения брой реакции добива по-плътна яснота. Не смях на нещо (като реакция на събитие), а смях против/насочен към нещо (като опит за активно противопоставяне); подигравка, омаловажаване, negliжиране – тук смисълът на „ха-ха“ вече не е в границите на емоцията, а *работи* като индикатор за истинност, който трябва да провокира съмнения в другите потребители или общността. Интерактивната същност на Facebook позволява този тип реакции да съдействат за популяризирането на дадена общност в цялата мрежа, като доминиращата реакция е „Харесвам“. Използването на „ха-ха“ също е вид интеракция, която е индикация за висока популярност на публикацията, въпреки самото ѝ съдържание. Това означава, че дори и вторичните реакции, означаващи несъгласие, недоверие, гняв и т.н., допринасят в еднаква степен за популяризирането на дадена страница или група.

Следва да покажем десетте публикации с най-много реакции „ха-ха“ в групи и страници във Фейсбук. Както вече отбелязахме, интеракциите в страниците надскачат в пъти тези в групите. В топ 10 средният брой реакции „ха-ха“ в страници надскача с повече от десет

131 Изключение правят рекламите и публикациите, които се определят като „Предложени за вас“.

пъти този в групите: 336 реакции средно на публикация срещу 3556 реакции в страници. Темите са предимно външнополитически и обвързани с войната в Украйна, като Владимир Зеленски е главно участващо лице. В само три от двайсетте анализирани страници посланието е насочено към вътрешнополитически събития, като обаче войната е основен повод. Публикацията с най-много реакции „ха-ха“¹³² е изказване на украинския президент: „Зеленски: Украйна разруши мита за изключителната мощ на руската армия“ с 5664 реакции. Тази „новина“ намира място в общо пет от двайсетте анализирани тук позиции – четири пъти в групи и веднъж в страници. Следва заявка на премиерът на Полша Матеуш Мораветски, в която той твърди, че Полша е готова да защитава родината си срещу руски нашественици¹³³. Любопитното тук е, че тя е споделена на страницата на Мартин Карбовски, който в последните години стана известен със симпатиите си към Руската федерация. Нужно е да се отбележи, че както в групите, така и в страниците, има общности, които се заявяват изцяло в подкрепа на Русия – страниците на Костадин Костадинов, Поглед. Инфо, Мартин Карбовски, и групата „ГЕН.РУМЕН РАДЕВ ПРЕЗИДЕНТ- ПРЕЗИДЕНТ, ВТОРИ МАНДАТ!“.

Без да се спираме подробно на всички публикации, у които „ха-ха“ доминира, може да се направи изводът, че потребителите изразяват недоверие към посланията в тези публикации, като то често е насочено към цитираните говорители: Володимир Зеленски, Лойд Остин, Джо Байдън. Общото между тях е, че техните изказвания са: първо, срещу Руската федерация; второ, в подкрепа на Украйна; трето, критикуват капацитета и възможностите на руската армия. Вземайки предвид общностите, в които тези потребители участват, то гореизложената хипотеза добива обяснение – „това е лъжа“, не е истина, че Полша има готовност да се противопостави на руска офанзива; не е истина, че Украйна е разрушила мита за величието на руската армия и т.н.

---

132 <https://www.facebook.com/137067849693216/posts/5434163803316901>

133 <https://www.facebook.com/100044230699499/posts/583064286511256>

ОБЩЕСТВЕНИ НАГЛАСИ СПРЯМО ВОЙНАТА НА РУСИЯ В УКРАИНА И СПРЯМО ОСНОВНИ ПРОПАГАНДНИ ПОСЛАНИЯ, РЕГИСТРИРАНИ В МЕДИЙНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ

Теренната работа на изследването е проведена от Алфа Рисърч в периода 16 – 27 януари 2023 г. Методът на интервюиране е пряко стандартизирано (face-to-face) интервю по домовете на респондентите с таблети сред населението над 18 годишна възраст. Обемът на извадката е 1007 ефективни интервюта. Методът на извадката – двустепенна, стратифицирано по регион и тип населено място с подбор на респондентите по квота по пол, възраст, образование съгласно данните от Преброяване 2021г. Пручването е представително за нагласите на българското население.

Регистрираните в медийното изследване прокремълски пропагандни послания, за които може да се каже, че са постигнали успех, са:

- 1) че България заема страната на Украйна, защото българските управляващи са зависими от евроатлантическите партньори (а не защото Украйна е нападнатата страна);
- 2) твърдението, че Западът е вкарал Русия във война и
- 3) че военната помощ за Украйна въвлича България във войната.

Накратко мнозинството пълнолетни българи не възприемат нито заемането на страната на Украйна, нито военната помощ за нея като солидарност. Спрямо този фон се различават софиянци, хората с високо образование и поддръжниците на про-евроатлантическите партии без ДПС. А най-големи относителни дялове на хора, които стоят зад тезите на проруската пропаганда, има – очаквано – сред поддръжниците на ПП Възраждане, на БСП за България, както и в малките населени места. Последното си струва да се отбележи, тъй като социалната среда в този тип селища предполага по-интензивен личен контакт, съответено и обмен на мнения.

Трябва обаче да имаме предвид, че заемането на позиция по тестваните въпроси зависи най-вече от партийно-политическия избор на хората.

Графика 22. Защо, според вас, България застана на страната на Украйна във войната на Русия срещу нея? (едномерно разпределение)

Защо, според вас, България застана на страната на Украйна във войната на Русия срещу нея?

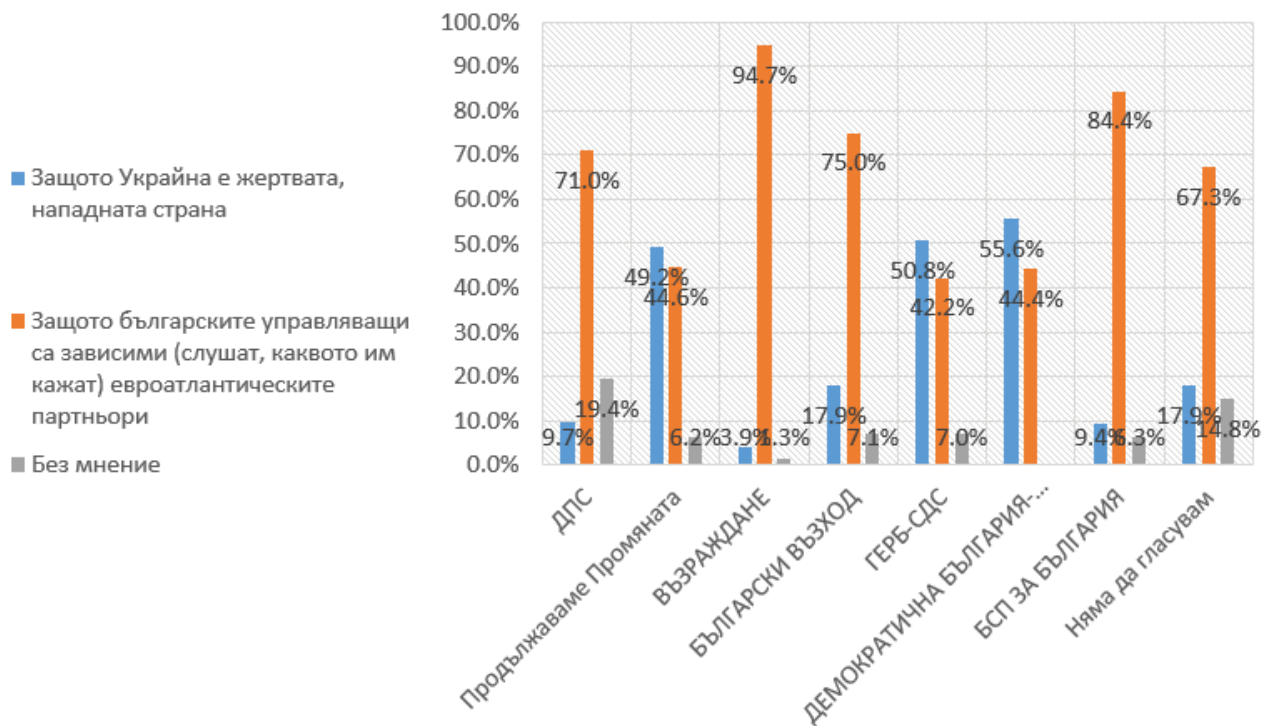

Почти две трети от запитаните избират да отговорят с опорната точка, че българските управници слушат каквото им кажат евроатлантическите партньори. Изключение са столичани, сред които двете тези имат почти изравнен брой застъпници. Прави впечатление, че сред хората на възраст от 41 до 60 години, както и сред висшистите, малко повече са онези, които виждат заемането на страната на Украйна като израз на солидарност с жертвата на нападение.

По този въпрос поддръжниците на партиите със заявена евроатлантическа ориентация (с едно интересно изключение) заемат различна позиция – сред тях с най-висок относителен дял е застъпена тезата, че България заема страната на жертвата и затова подкрепя Украйна. Симптоматичното изключение са избирателите на ДПС, чиято позиция съвпада с тази на избирателите на подчертано русофилските партии.

Графика 23. Защо, според вас, България застана на страната на Украйна във войната на Русия срещу нея? (двумерно разпределение)

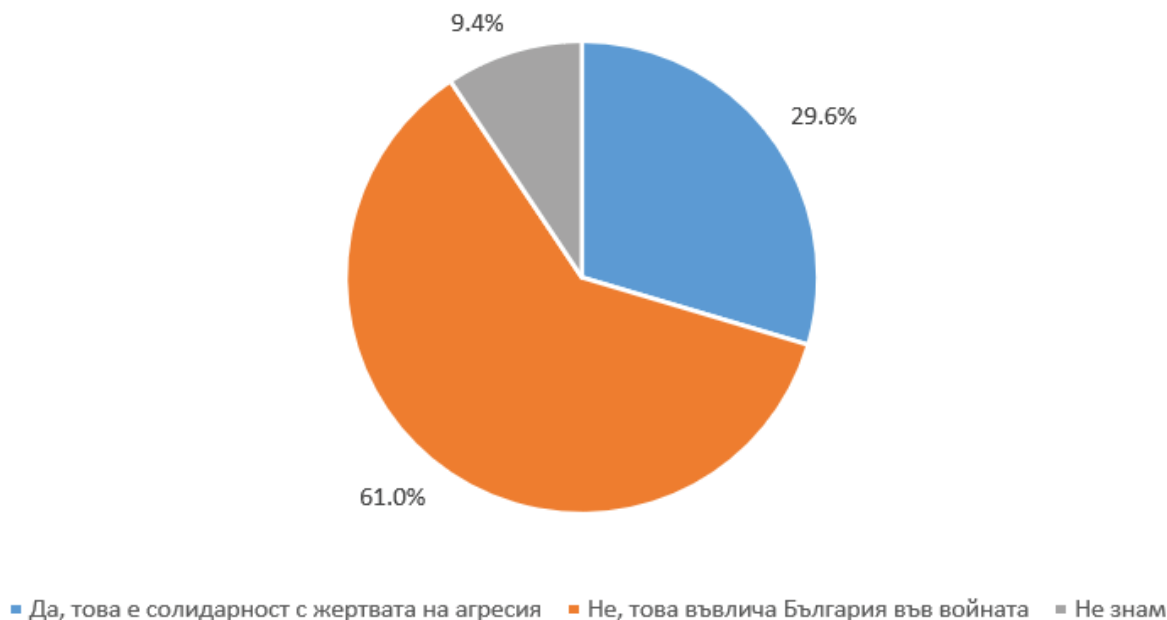
Защо, според вас, България застана на страната на Украйна във войната на Русия срещу нея

Много сходно разпределение на мненията се очертава и при отговорите на въпроса дали България трябва да предоставя военна помощ на Украйна.

Графика 24. Според вас, трябва ли България да предоставя военна помощ на Украйна? (едномерно разпределение)

Според вас, трябва ли България да предоставя военна помощ на Украйна?

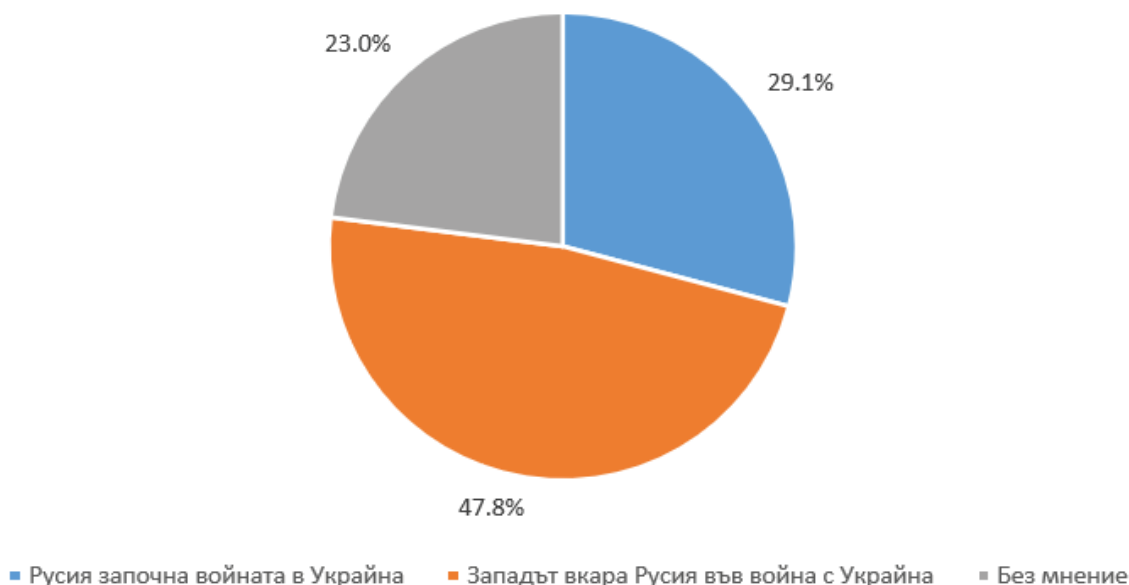

Все пак трябва да забележим, че в отговор на така зададения въпрос делът на хората, които се обявяват за солидарност, е с почти 4 процентни пункта по-голям от дела на онези, които обясняват българката подкрепа за Украйна с това, че тя е нападнатата страна. Изричното споменаване на солидарността с жертвата поставя въпроса в друга рамка. Въпреки това широко тиражираната, в т.ч. от официални говорители и институции, теза, че военната подкрепа за Украйна ни ввлича във война, е доста широко споделяна.

На пръв поглед повечето запитани поддържат и третата пропагандна теза: че западът е вкарал Русия във войната. Прави впечатление обаче, че застъпниците ѝ са доста по-малко, отколкото на предната (за причините, по които България заема страната на Украйна: 48,7% тук спрямо 63,4% на предния въпрос). Разликата се компенсира главно от повечето разколебани, макар да има и лек ръст на дела на онези, които поддържат тезата, че войната е започната от Русия.

Графика 25. Кое от следните две мнения е по-близо до вашето? (едномерно разпределение)

Кое от следните две мнения е по-близо до вашето

Отново повече мнения, че Русия е започнала войната, има сред софийнци, сред висшистите и сред 41-50-годишните. Очаквано, и по този въпрос електоралните предпочитания са най-същественият фактор: избирателите на БСП и Възраждане подкрепят пропагандната опорна точка с над три четвърти от запитаните. И по този въпрос симпатизантите на ДПС да са по-скоро в същия лагер, но трябва да подчертаем, че близо една трета от тях се колебаят. Делът на хората без мнение е по-висок само сред тези, които декларираат, че не биха гласували. Тезата, че Русия е започнала войната, е водещата сред поддръжниците на ПП, ГЕРБ-СДС и ДБ (между 52% и 60%).

Пропагандните опорки, които срещат по-слаб отклик сред хората, са тези за военното превъзходство на Русия.

Висок е делът на колебаещите се как да отговорят кой е очакваният победител във войната – 21,4% се затрудняват да преценят. А мнозинството от 43% очаква войната да се проточи дълго и без краен победител.

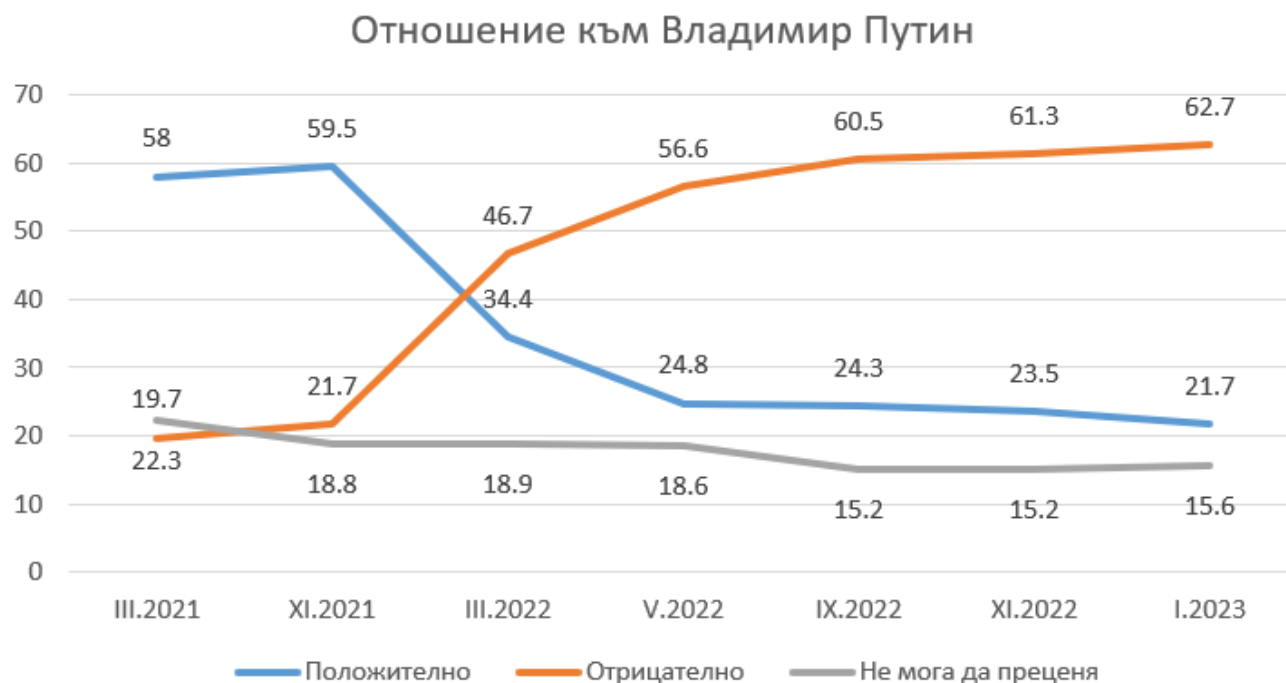
Разколебането е видимо и по въпроса дали войната дотук разкрива мощта или слабостта на руското оръжие: по него мнение не могат да изразят и немалко от поддръжниците на русофилските и прокремълски партии.

Графика 26. Като имате предвид развитието на войната на Русия срещу Украйна, какво мислите – войната показва мощта на руските оръжия и армия, или тяхната слабост? (двумерно разпределение)

Същевременно рейтингът на руския президент Путин бележи отчетлива тенденция на спад: от началото на войната броят на хората, деклариращи положително отношение към него, неизменно намалява. Този спад е за сметка на също неизменно покачващото се отрицателно отношение, а не на растящо колебание. Преломният момент, който рязко преобръща отношението към Владимир Путин, е нахлуването в Украйна, когато положителните оценки към него спадат почти наполовина и биват значително изпреварени от отрицателните. Оттогава до днес тенденцията е неизменно надолу: от 34,4% през март 2022 г. на 21,7% през януари 2023 г.

Графика 27. Отношение към Владимир Путин (динамика)

От есента на 2021 г. до есента на 2022 г. положителното отношение към Путин се е свило повече от двойно. За същия период и положителното отношение към Русия спада, но много по-слабо (от 61% през октомври 2021 г. на 49% през октомври 2022 г.) и остава по-високо от отрицателното, макар да е ерозирало след войната.

Твърде вероятно е тук да работи синдромът за добрата „страна“ и лошите „управници“ – страната като метафизично благо.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: СПИСЪК НА ВСИЧКИ БОТОВЕ ОТ МАШИНАТА ОТ САЙТОВЕ-ГЪБИ

4eti.eu	albenap.bg7.eu	poleznoe.bg7.eu	infoforyou.allbg.eu
zbox7.eu	novinivini.allbg.eu	procheti.allbg.eu	kandemon.allbg.eu
novobg365.zbox7.eu	fynki.bg7.eu	dim0vesti.bg7.eu	petia.bg7.eu
myasto.eu	current news	istini.bg7.eu	shopping.bg7.eu
mybg.eu	perfekt.bg7.eu	interest.bg7.eu	paperka.allbg.eu
berbim.top	novinitee.bg7.eu	biznesbg.allbg.eu	naidobroto.allbg.eu
Vchas.net	novini33.allbg.eu	dimova76.bg7.eu	novinarbg.allbg.eu
bgvest.eu	geni74new.bg7.eu	svetzing33.bg7.eu	vipnovobg.allbg.eu
Classa.bg	lapaie.allbg.eu	didis12.allbg.eu	roza21.bg7.eu
vi3w.eu	maxim1605.bg7.eu	zvezda356.bg7.eu	ivcho10000.allbg.eu
plovdiv1.bg7.eu	novini146.allbg.eu	dimdnes.bg7.eu	novinipoz.allbg.eu
bgandworld.bg7.eu	infobg.allbg.eu	novini1.bg7.eu	denis11.bg7.eu
novotoetyk.bg7.eu	bg.allbg.eu	cska1948.allbg.eu	novini1010.bg7.eu
pazvantov.allbg.eu	nadeto85.bg7.eu	star.bg7.eu	yoni6.allbg.eu
denizelmaz.allbg.eu	sport.allbg.eu	novini25.allbg.eu	168chasa.allbg.eu
123bg.bg7.eu	polet.bg7.eu	simunbg.bg7.eu	shate4pay.bg7.eu
djadja.bg7.eu	obektiven.allbg.eu	maugly.allbg.eu	infonovini.allbg.eu
nowidnes.bg7.eu	vesti35.bg7.eu	senpay.bg7.eu	trud681.bg7.eu
rusokoska.allbg.eu	datigodam.bg7.eu	hype.allbg.eu	novini125.allbg.eu
gordosta.allbg.eu	uspehbg.bg7.eu	angelcheto.bg7.eu	novignes.allbg.eu
breaking news	krimi.bg7.eu	nevy850606.bg7.eu	novo20.allbg.eu
miastoto.bg7.eu	nalafche.bg7.eu	novinasega.bg7.eu	allbg.eu
kultura.allbg.eu	europe.allbg.eu	penka.bg7.eu	vasia1508.allbg.eu
novini69.allbg.eu	kameliq.bg7.eu	tsoloffn.allbg.eu	zeps.allbg.eu
novini89.allbg.eu	splahmen.allbg.eu	novinite50.allbg.eu	novite1.allbg.eu

kari.allbg.eu	polimulti1.bgvest.eu	novsviat.zbox7.eu	nadomno.bg7.eu
fakti365.allbg.eu	noviniplus.bgvest.eu	naninovini.zbox7.eu	aktualno21.bg7.eu
bgvtv.allbg.eu	riji.bgvest.eu	realnost.zbox7.eu	sheri.bg7.eu
linageneva.allbg.eu	plastikata.bgvest.eu	infoworld.zbox7.eu	rado.bg7.eu
nikolina32.allbg.eu	infobg.bgvest.eu	miminovini.zbox7.eu	savi473.allbg.eu
dir.allbg.eu	bg.zanas.eu	novini941.zbox7.eu	radi93.bg7.eu
juventus.allbg.eu	Hothotnews.zanas.eu	novini76.zbox7.eu	nn2019.bg7.eu
novinite00.allbg.eu	novden.eu	novini48h.zbox7.eu	338114.bg7.eu
istinata.allbg.eu	pro4eti.eu	stst999.zbox7.eu	novinka.allbg.eu
novinary.allbg.eu	zanas.eu	ku19ce78.zbox7.eu	aktual14.bgvest.eu
novinilive.allbg.eu	zanas.top	chypoki.zbox7.eu	imanovi.bgvest.eu
yaneta.allbg.eu	Novini3.Novinite- Dnes.eu	Bulbox.net	burgasdnes.bgvest.eu
oferti.allbg.eu	Novini31.Novinite- Dnes.eu	lev4e.bgvest.eu	stars.bgvest.eu
novost247.bg7.eu	News Today	maugly.zbox7.eu	novini763.bgvest.eu
dnes10.bgvest.eu	Novinar Online	papi365.bg7.eu	moniradeva.bgvest.eu
sportista.bgvest.eu	utro.eu	1234bg.bg7.eu	inform93.bgvest.eu
nova212.bgvest.eu	novin999.zbox7.eu	vest.allbg.eu	novini2325.bgvest.eu
sportakyss.bgvest.eu	novinitese.zbox7.eu	novini73.bg7.eu	lubopitki.bgvest.eu
savip.bgvest.eu	vesti8.zbox7.eu	novini1.allbg.eu	novini933.bgvest.eu
cherta791.bgvest.eu	rabotadnes.zbox7.eu	hiii.bg7.eu	novitednes.bgvest.eu
zameniteb.bgvest.eu	novinidnec.zbox7.eu	topnovini1.allbg.eu	infonewbg.bgvest.eu
nova310.bgvest.eu	kakeotdnes.zbox7.eu	vi6.bg7.eu	zabavabg.bgvest.eu
novini797.bgvest.eu	novinarche.zbox7.eu	na78to.bg7.eu	topvestibg.bgvest.eu
marcheto.bgvest.eu	realldness.zbox7.eu	juventus.bg7.eu	tanichka76.bgvest.eu
allforyou.bgvest.eu	velikoff.zbox7.eu	teodor.bg7.eu	novosti247.bgvest.eu
novini9010.bgvest.eu	cheburash.zbox7.eu	rosipres.bg7.eu	sani11.bgvest.eu
novini2216.bgvest.eu		info1223.bg7.eu	jelanie81.bgvest.eu

helonovini.bgvest.eu	korazon82.bgvest.eu	zaedno.bgvest.eu	vesti365.bgvest.eu
novo22.bgvest.eu	novini675.bgvest.eu	vilitoo77.bgvest.eu	ruschuk365.bgvest.eu
novini737.bgvest.eu	novini754.bgvest.eu	novino7.bgvest.eu	novini547.bgvest.eu
van356.bgvest.eu	novinator.bgvest.eu	prochetibg.bgvest.eu	novini701.bgvest.eu
novo5.bgvest.eu	dobroto.bgvest.eu	slavihou.bgvest.eu	idvanovina.bgvest.eu
novivesti1.bgvest.eu	interesno9.bgvest.eu	vest726.bgvest.eu	omarlife.bgvest.eu
koko1006.bgvest.eu	segainfo.bgvest.eu	novini752.bgvest.eu	novini778.bgvest.eu
doverie.bgvest.eu	relakssmen.bgvest.eu	novini8705.bgvest.eu	novini0606.bgvest.eu
weltatlas.bgvest.eu	admiral.bgvest.eu	share43.bgvest.eu	krasota21.bgvest.eu
novini866.bgvest.eu	novi58ni.bgvest.eu	novinari82.bgvest.eu	share42.bgvest.eu
24novi7.bgvest.eu	solevina2.bgvest.eu	topnovinki.bgvest.eu	zara.bgvest.eu
novini694.bgvest.eu	dnesh356.bgvest.eu	neocracy.bgvest.eu	sladki365.bgvest.eu
tv7.bgvest.eu	kika.bgvest.eu	eli.bgvest.eu	bgnovinii.bgvest.eu
novano3.bgvest.eu	nwestoday.bgvest.eu	dessy.bgvest.eu	aktual3651.bgvest.eu
novinte.bgvest.eu	roksi.bgvest.eu	noviniblog.bgvest.eu	tedinovini.bgvest.eu
rahkov.bgvest.eu	strumabg.bgvest.eu	novini.bgvest.eu	nushka.bgvest.eu
novinite30.bgvest.eu	dan4elo.bgvest.eu	info4succe.bgvest.eu	novite71.bgvest.eu
dionisiq.bgvest.eu	novini7717.bgvest.eu	novini811.bgvest.eu	novifakti.bgvest.eu
sutre6no.bgvest.eu	talisman.bgvest.eu	chetidnes.bgvest.eu	vanko.bgvest.eu
bbb.bgvest.eu	novini724.bgvest.eu	novinite22.bgvest.eu	novini851.bgvest.eu
spodeli6.bgvest.eu	bgbgbgbg.bgvest.eu	789.bgvest.eu	novave2.bgvest.eu
intersno.bgvest.eu	novini687.bgvest.eu	iwanoff.bgvest.eu	partner.bgvest.eu
novi2.bgvest.eu	novinibg9.bgvest.eu	novamp.bgvest.eu	novini658.bgvest.eu
sledvaime.bgvest.eu	infobgbg.bgvest.eu	dnesh.bgvest.eu	681.bgvest.eu
natali3.bgvest.eu	bgnovini30.bgvest.eu	novinarbg.bgvest.eu	bombastyk.bgvest.eu
neveroqtno.bgvest.eu	novini6609.bgvest.eu	kars.bgvest.eu	vasil.bgvest.eu
hello.bgvest.eu	channelore.bgvest.eu	english.bgvest.eu	bvv.bgvest.eu

novini674.bgvest.eu	NOVINII.COM	chacho.bgvest.eu	novinarbg.dnes24.eu
zabavno92.bgvest.eu	vi6.eu	nova.bgvest.eu	haira.dnes24.eu
365novosti.bgvest.eu	The news today	golden.bgvest.eu	Crazy Sport
zizi.bgvest.eu	novininow.zbox7.eu	ivaneta.bgvest.eu	Sportove.info
klukadnes7.bgvest.eu	sega.eu	24Online.top-Novini.eu	politikata.net
sedmichnik.bgvest.eu	infoto.bgvest.eu	Bulgaria24.Top-Novini.eu	novinite.bg
movies.bgvest.eu	novini2009.bg7.eu	nvn24sedem.bgvest.eu	rikoshet.org
secret.bgvest.eu	novini45.bgvest.eu	eu	bairak.bg
pechalba22.bgvest.eu	dnesnovo.bgvest.eu	jenata	Mood Time
novoto12.bgvest.eu	novinkibg.bgvest.eu	novini546.bgvest.eu	The Masks
novinitemg.bgvest.eu	novosti27.bgvest.eu	azinfo419.bgvest.eu	interes7.com
novini422.bgvest.eu	nauci.bgvest.eu	The Mainline	all7.info
bg7.eu	isg.bgvest.eu	sega.dnes24.eu	
Budilnikbg.com	presa.bgvest.eu		